

*SZKOLNY
PROGRAM
WYCHOWAWCZO –
PROFILAKTYCZNY*

Szkoła Podstawowa w Narewce

OPRACOWANIE:
*Pedagog szkolny
Zespół Wychowawczy SP*

Narewka 2017

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp.
2. Rozpoznanie potrzeb szkoły – diagnoza poprzez wnioski z ewaluacji wewnętrznych, wniosków ze spotkań Zespołu Wychowawczego, Spotkań z Radą Rodziców oraz Samorządem Szkolnym.
3. Misja i wizja szkoły.
4. Idealny absolwent naszej szkoły.
5. Powinności ucznia i nauczyciela.
6. Rola rodziców w szkole.
7. Cele, zadania i metody pracy szkoły.
8. Plan działań wychowawczo – profilaktycznych.
9. Ewaluacja szkolnego programu profilaktycznego.
10. Literatura.
11. Załączniki.

„....Wychowywać to nie znaczy kształcić tylko rozum, lecz kształtować harmonijnie całego człowieka, a więc także jego serce i charakter. Wychowywać, to znaczy również - z pokolenia na pokolenie przekazywać wartości, które nadają życiu sens i wypełniają je treścią. Przekazuje się je nie tylko słowami, lecz przede wszystkim przykładem własnego życia...”

Phil Bosmans

***"Wychowanie ucznia potrafiącego świadomie dokonać
trafnych wyborów życiowych"***

Prawna podstawa opracowania szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego

1. Ustawa z dnia 7 września 1991r o systemie oświaty z późniejszymi zmianami.
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lipca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2017r. w sprawie szczegółowego sposobu realizacji w szkołach środków towarzyszących o charakterze edukacyjnym, które służą prawidłowej realizacji programu dla szkół ora upowszechniają wśród dzieci i młodzieży zdrowe nawyki żywieniowe.
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017r. mieniające rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym
7. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
9. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z późniejszymi zmianami.
10. Konwencję o prawach dziecka, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989r.
11. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wstęp

Wychowanie jest procesem, w którym wychowanek ma dojść do pełni osobowego rozwoju poprzez:

- ✓ Ukształtowanie prawego charakteru,
- ✓ Budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i dobro wspólne,
- ✓ Uznanie i przestrzeganie norm społecznych,
- ✓ Budowanie postawy życzliwości i miłości do ludzi,
- ✓ Uświadamianie sobie celów życiowych.

Wychowanie jest więc stałym procesem doskonalenia się wychowanka, który poprzez swoje wybory i działania rozwija się i usprawnia swoje ludzkie zdolności do bycia w pełni człowiekiem.

Rola wychowawców polega na wspieraniu domu rodzinnego ogranicza się do towarzyszenia wychowankowi i stwarzania takich warunków, które ten rozwój umożliwiają. Zatem tworzenie porządku i ładu w otoczeniu wychowanka: **fizycznego, emocjonalnego, społecznego i duchowego** jest głównym zadaniem wychowawców.

Szkolny program wychowawczo – profilaktyczny jest to projekt systemowych rozwiązań w środowisku szkolnym, który uzupełnia wychowanie i ukierunkowuje je na:

- **wspomaganie ucznia** w radzeniu sobie z trudnościami, jakie zagrażają prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
- **ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka** (jednostkowych, rodzinnych, rówieśniczych, szkolnych, środowiskowych), które zaburzają prawidłowy rozwój ucznia i dezorganizują jego zdrowy styl życia
- **inicjowanie i wspomaganie czynników chroniących** (jednostkowych, rodzinnych, rówieśniczych, szkolnych, środowiskowych), które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi ucznia i jego zdrowemu życiu.¹

¹ (strona ORE – Szkolny Program Profilaktyczny – Monika Baryła - Matejczuk, Gaś, 2003, s. 33).

Szkolny program zawiera liczne działania wychowawczo - profilaktyczne (opracowane przez nauczycieli, wychowawców, pedagoga), jak i zarówno może zawierać projekty proponowane przez Instytucje wspomagające. **Program wychowawczo - profilaktyczny ma za zadanie być programem elastycznym w zależności od zaistniałych potrzeb i nieoczekiwanych wydarzeń.** Program jest ukierunkowany na różne cele i adresowany do różnych grup odbiorców. (rodzic, uczeń, nauczyciel, Instytucje wspomagające).

W związku ze zwiększającymi się nieustannie potrzebami przeciwdziałania zjawiskom zagrażającym zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci i młodzieży, istnieje konieczność podejmowania kompleksowych działań na terenie szkoły.

Niniejszy dokument zawiera opis zarówno **czynników ryzyka** wpływających na powstawanie zachowań destrukcyjnych jak również **czynników chroniących**. Powstał na podstawie wniosków z badań wewnętrznych ewaluacji różnych obszarów badawczych oraz wniosków ze Spotkań Zespołu Wychowawczego i spotkań z Radą Rodziców i Samorządami szkolnymi.

Program został zatwierdzony na Radzie Rodziców dnia..... roku, na Radzie Pedagogicznej dnia..... roku oraz przedstawiany jest na bieżąco uczniom.

Program podlegać będzie systematycznej ewaluacji. (Spotkania Zespołów Wychowawczych, Rad Rodziców, Samorządów Uczniowskich, wyników ewaluacji wewnętrznych).

W programie uwzględniono specyfikę okresu rozwojowego dziecka, jego doświadczenia, wpływy, którym ulega, normy społeczne obowiązujące w danej grupie a także indywidualne różnice wśród odbiorców. Ważnym jest to, aby nie wyprzedzać etapu rozwojowego dzieci i młodzieży oraz nie przekazywać takich treści, które w ich przypadku miałyby znaczenie antyprofilaktyczne. Istotne jest również, aby oddziaływania uwzględniały możliwości i ograniczenia dzieci na danym etapie rozwoju. Pomagały uczniom w poradzeniu sobie z kryzysem rozwojowym danego wieku jak i uwzględniały bieżące zagrożenia związane z rozwojem nowoczesnej technologii. Program musi uwzględniać również nowe zjawisko **akceleracji**. (międzypokoleniowe przyspieszenie dojrzewania i rozwoju dziecka).

Uczeń rozpoczynając naukę w szkole wkracza na nowy etap rozwojowy nazywany średnim dzieciństwem (wiek 6-12 lat). W tym czasie dziecko doskonali swoje zdolności umysłowe. Rozwija się zwłaszcza myślenie oparte na materiale konkretnym (koncentracja na tym, co jest doświadczane i fizyczne), zdolność logicznego wnioskowania. Wykształca się postawa pracy, która zakłada wykonanie podjętego zadania i troskę o jego wynik². Dopiero pod koniec tego okresu (ok.11, 12 roku życia), wkracza ono na poziom rozumowania abstrakcyjnego. Średnie dzieciństwo jest to okres aktywnego rozwoju osobowości, rozwoju społecznego i moralnego. Dzieci uczą się nawiązywania kontaktów z osobami spoza rodziny: z rówieśnikami, nauczycielami. Przyswajają sobie zasady funkcjonowania w grupie, w klasie, w szkole. Zależy im na sprostaniu oczekiwaniom otoczenia, spełnieniu wymagań osób dorosłych. Zabiegają o uzyskanie pochwały, chcą się pozytywnie wykazać. W tym wieku zaczynają też być widoczne trudności w nauce uczniów. Z punktu widzenia profilaktyki istotne jest przeciwdziałanie pogłębianiu się braków szkolnych u uczniów, bowiem brak sukcesów w nauce stanowi znaczący czynnik ryzyka zagrożenia niedostosowaniem społecznym. Psychospołeczna teoria Erika Ericksona mówi, że w tym wieku dzieci mają za zadanie rozwiązać kryzys rozwojowy: przedsiębiorczość lub poczucie niższości. Zależy im na dążeniu do wyznaczonych celów, chcą być twórcze, osiągać sukces, mieć poczucie kompetencji w zakresie opanowania umiejętności szkolnych. Gdy częściej doświadczają porażek, niż sukcesów, czują się odrzucone przez grupę rówieśniczą, nieakceptowane przez nauczycieli. Wykształca się u nich poczucie niższości, brak wiary we własny siły. Bardzo ważne jest, aby na początkowym etapie szkolnym stworzyć uczniowi, jak największą ilość sytuacji, w których może wykazać się i odnieść sukces, doświadczyć poczucia kompetencji i uwierzyć we własne siły.

Okres adolescencji to czas „dorastania do dorosłości”. Trwa on od ok. 11 do ok. 20 roku życia. Dzielimy go na dwa etapy: wczesne i późne dorastanie. Jest to czas licznych zmian w każdej ze sfer rozwoju: biologicznej, poznawczej, społecznej i emocjonalnej. Charakterystyczny dla tego okresu jest skok rozwojowy w sferze seksualnej: rozwój pierwszo – i drugorzędowych cech płciowych. Zmiany biologiczne są na tyle silne, że nastolatki często trudno jest pogodzić się z własną seksualnością, stąd w tym wieku często spada poziom akceptacji własnego ciała. Szczególne problemy mogą mieć dzieci, które dojrzewają wolniej od rówieśników (może towarzyszyć im

² Helena Smirnowa, „ Jak się zmieniają dzieci w wieku 10- 12 lat”. Edukacja i dialog, 2001, nr 1.

poczucie inności, nieadekwatności, zaniżona samoocena). Z kolei młodzież, która szybciej osiąga dojrzałość płciową jest zagrożona przedwczesną inicjacją seksualną i niepożądaną ciążą – bowiem dojrzałość fizyczna nie idzie w parze z psychiczną. W tym wieku dzieci osiągają również wyższe zdolności poznawcze: są w stanie dokonywać operacji formalnych, zajmować się zagadnieniami abstrakcyjnymi, teoretycznymi. Zaczynają podejmować dyskusje na tematy teoretyczne, mówią o wartościach, ideach itp. Godne uwagi jest to, że okres dorastania to czas pojawienia się myślenia egocentrycznego – myśli nastolatka krążą wokół jego własnej osoby oraz tego, co inni myślą na jego temat. Ma on poczucie, że jest w centrum uwagi, że inni są silnie zaabsorbowani tym, co on robi, jak wygląda. Egocentryzm w myśleniu wiąże się również z fantazjowaniem na własny temat: wyobrażeniem o swojej mocy, niezniszczalności. Młody człowiek czuje się specjalnie chroniony przed krzywdą, ryzykiem, nawet przed śmiercią – stąd jest szczególnie narażony na podjęcie różnych zachowań ryzykownych. W tym wieku grupa rówieśnicza staje się znacznie ważniejsza, niż rodzina. Autorytet rodzica i nauczyciela okazuje się być wyidealizowany – młodzież dostrzega, że dorośli to ludzie, a do tego ludzie niedoskonali, popełniający błędy. Stąd często młodzi buntują się przeciw dorosłym, przestają wykonywać polecenia. Związane jest to z rozpoczęciem procesu indywiduacji, oddzielenia własnego ja, swoich postaw od postaw otoczenia, rodziny, szkoły. Erickson mówi, że okres dorastania to kryzys: tożsamość albo rozproszenie ról, czyli poszukiwanie własnej tożsamości. Młody człowiek szuka odpowiedzi na pytania: „Kim jestem?”, „Dokąd zmierzam?”, „Jaki jest cel mojego życia?”. Nastolatek zaczyna rozważać w jakiej roli siebie widzi: mężczyzny, kobiety, ucznia, syna. Zagrożeniem dla tego etapu jest niewłaściwa identyfikacja z grupą łamiącą zasady społeczne lub wykształcenie poczucia, że nie ma się żadnej tożsamości. Taki młody człowiek, który nie odnajdzie sensu we własnym życiu jest szczególnie zagrożony próbą samobójczą. Oddziaływania profilaktyczne wobec młodzieży dorastającej są wyjątkowo trudne, ale też bardzo ważne. Istotne jest, aby rozmawiać z dziećmi w tym wieku, zanim podejmą one zachowania ryzykowne. Należy je chronić, wspomagać w rozstrzygnięciu wielu dylematów tego okresu.

Podsumowując rozważania na temat norm rozwojowych należy powiedzieć, że dobre oddziaływania wychowawcze i profilaktyczne muszą uwzględniać potrzeby i zadania rozwojowe charakterystyczne dla danego wieku dzieci i młodzieży. Powinny być ukierunkowane wszechstronnie, na wspieranie rozwoju we wszystkich sferach

funkcjonowania: poznawczej, społecznej, emocjonalnej, fizycznej i duchowej. **Należy jednocześnie pamiętać o tym, aby w stosowanych środkach być elastycznym:** szukać rozwiązań skutecznych dla danej grupy, klasy, jednego ucznia. Każdy bowiem ma odrębne doświadczenia, niepowtarzalną osobowość oraz indywidualne potrzeby.

Profilaktyka jest chronieniem człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Jej celem jest ochrona człowieka przed wszelkimi zakłóceniami rozwoju.³

Współczesna profilaktyka jest rozbudowaną dziedziną obejmująca teoretyczną i praktyczną wiedzę na temat:

- czynników ryzyka i czynników chroniących** przed problemami związanymi z zachowaniami ryzykownymi,
- modeli teoretycznych wyjaśniających zjawisko zachowań ryzykownych,
- skutecznych strategii profilaktycznych czyli sposobów postępowania w realizacji celów programu.

Profilaktyka szkolna ma na celu umiejętne rozpoznawanie czynników ryzyka, hamujących lub niszczących rozwój ucznia, sprzyjających podejmowaniu zachowań ryzykownych. Duży nacisk kładzie się na czynniki chroniące, które stanowią podstawę wszelkich działań profilaktyczno – wychowawczych. Szkoła znając wagę problemu i czując się współodpowiedzialna za wychowanie naszej młodzieży oraz realizując założenia reformy, podejmuje działania profilaktyczno – wychowawcze wspierające rodziców i uczniów.

Rozpoznanie oddziaływania czynników ryzyka i czynników chroniących w danym środowisku pozwala na określanie stopnia zagrożenia dzieci i młodzieży, a co za tym idzie wyodrębnienie grup o specyficznym poziomie ryzyka.

Grupy ryzyka:

1. **Grupa niskiego ryzyka** – osoby, które nie podjęły jeszcze zachowań ryzykownych.

³ M.Simm, E. Węgrzyn- Jonek, Budowanie szkolnego programu profilaktyki, Kraków 2002

2. **Grupa podwyższonego ryzyka** – osoby, które podjęły choć jedno zachowanie ryzykowne (eksperymentatorzy).
3. **Grupa wysokiego ryzyka** – osoby, u których zachowania ryzykowne są utrwalone i które odczuwają negatywne konsekwencje tych zachowań.⁴

W zależności od adresata, do którego skierowane są działania profilaktyczne, różni się w literaturze trzy nowe poziomy profilaktyki :

1. **Profilaktyka uniwersalna**- działania kierowane do wszystkich bez względu na stopień ryzyka rozwoju problemów ze zdrowiem psychicznym na jakie narażone są poszczególne osoby.
2. **Profilaktyka selektywna** - działania adresowane do jednostek lub grup osób, które są w stopniu wyższym niż przeciętne narażone na rozwój problemów związanych z podejmowaniem zachowań ryzykownych.
3. **Profilaktyka wskazująca**- działania ukierunkowane na jednostki szczególnie zagrożone rozwojem problemów związanych z zachowaniami ryzykownymi, u których rozpoznano już pierwsze symptomy zaburzeń.

⁴ J. Szymańska, Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki, Warszawa 2000.

Profilaktyka

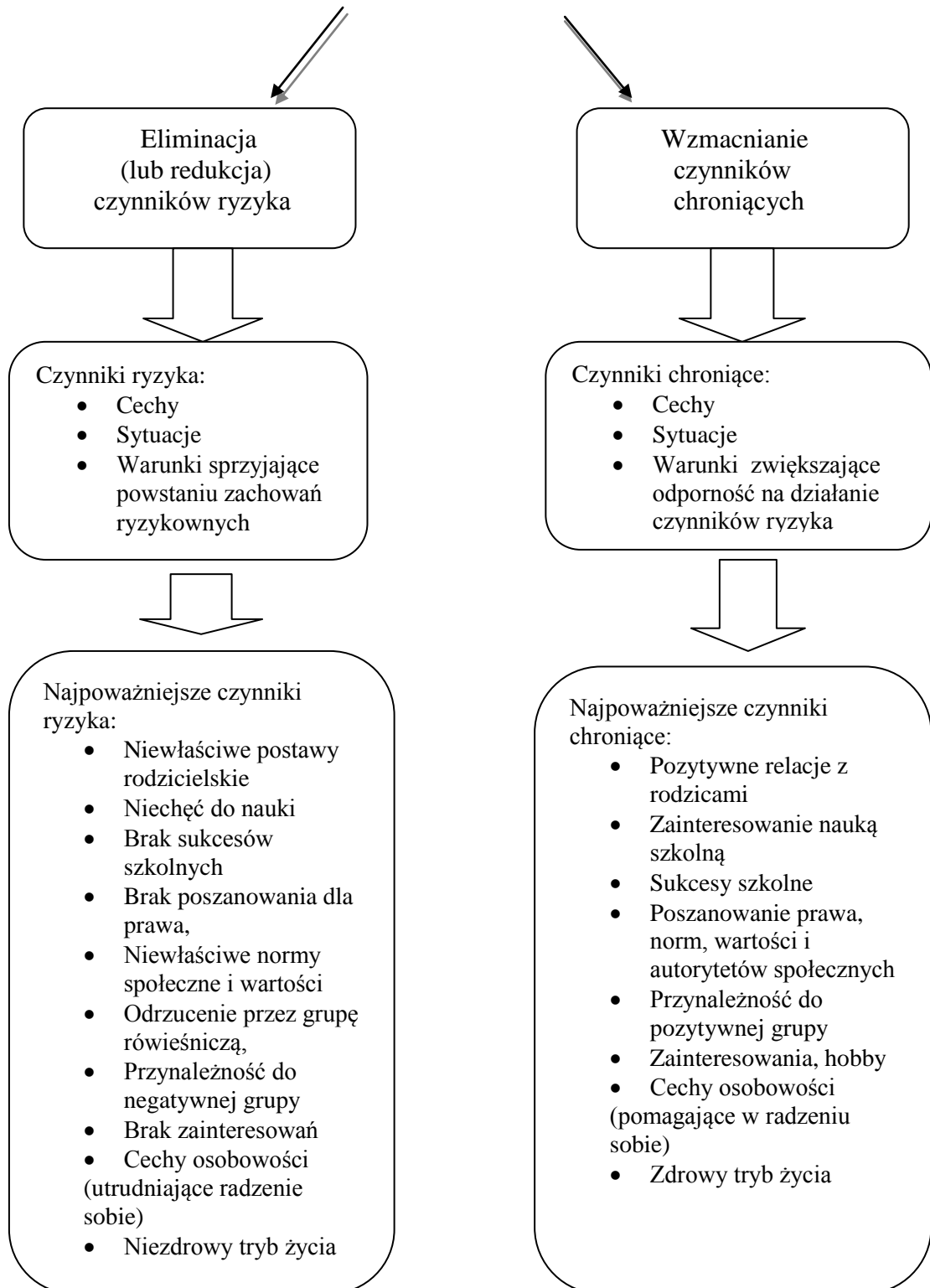

Tabela . J. Szymańska, Programy profilaktyczne, podstawy profesjonalnej profilaktyki, CMPPP, Warszawa 2000.

Profilaktyka w szkole

- Wychowanie do wartości
- Planowanie przyszłości
- Tworzenie przekonań normatywnych
- Pomoc w osiągnięciu sukcesów
- Informacja o zagrożeniach

- Wspomaganie w rozwoju:
 - budowanie pozytywnego obrazu siebie
 - umiejętności interpersonalne
 - radzenie sobie ze stresem

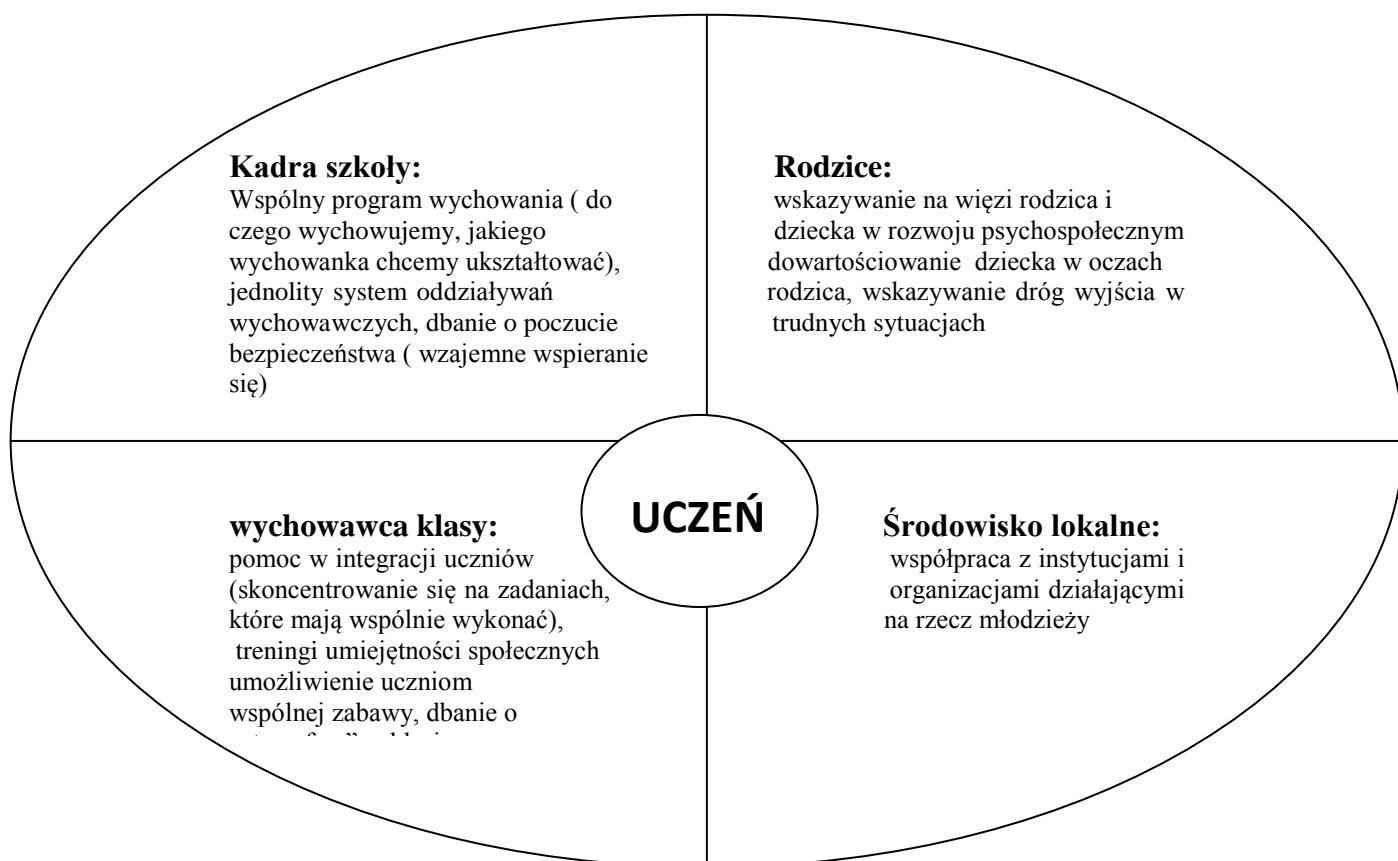

Tabela . J. Szymańska, Programy profilaktyczne, podstawy profesjonalnej profilaktyki, CMPPP, Warszawa 2000

Program wychowawczo – profilaktyczny jest związany z programem zajęć wychowania do życia w rodzinie. Jego treści realizowane są w trakcie procesu dydaktycznego wszystkich przedmiotów, zajęć pozalekcyjnych, w trakcie uroczystości i akcji tematycznych.

Poniższy program dzięki ewaluacji został wzbogacony o nowe zadania i ma na celu usystematyzowanie dotychczasowych doświadczeń.

Do zachowań ryzykownych, zagrożeń, na które są narażeni uczniowie należą:

- Palenie tytoniu
- Używanie alkoholu
- Używanie innych środków psychoaktywnych („dopalaczy”, narkotyków, środków wziewnych, leków)
- Przedwczesna aktywność seksualna
- Niepożądana ciąża
- Uwikłanie w przemoc rówieśniczą
- Zachowania agresywne lub autoagresywne
- Samookaleczenia i próby samobójcze
- Zachowania przestępcze (czyny karalne: rozboje, kradzieże, włamania, niszczenie mienia, zachowania przemocowe)
- Przynależność do nieformalnej grupy młodzieżowej (przestępczej, subkultury) lub grupy negatywnej
- Wagarowanie, porzucanie szkoły

Szkoła współpracuje w zakresie działań profilaktycznych z:

- Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną;
- Lokalnym Zespołem Interdyscyplinarnym;
- Policją;
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Sądem Rodzinnym;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;
- Urzędem Gminy;
- Nadleśnictwem Browsk, Hajnówka, Białowieża
- Podlaskim Kuratorium Oświaty;
- Państwową Strażą pożarną
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym;
- Pedagogami i psychologami szkolnymi z innych szkół.

2. Rozpoznanie potrzeb szkoły

W Szkole Podstawowej w Narewce diagnoza środowiska szkolnego odbywa się cyklicznie podczas spotkań Zespołu Wychowawczego nie rzadziej niż dwa razy w semestrze, na podstawie dokumentacji szkolnej, rozmów indywidualnych, grupowych z uczniami, rodzicami i nauczycielami oraz poprzez obserwacje. W szkole narzędzia ankietowe oraz kwestionariusze stanowią tylko dodatkową pomoc przy przeprowadzaniu diagnozy.

W poprzednich latach duży nacisk kładło się na profilaktykę absencji uczniów, gdyż diagnoza problemów szkolnych wykazywała potrzebę wzmożonej pracy nad zjawiskiem uciekających uczniów z poszczególnych jednostek lekcyjnych. Monitoring absencji i opracowany Szkolny program przeciwdziałania absencji okazał się dobrym kierunkiem działań naprawczych. Można uznać, że wnioski do pracy pod kątem absencji zostały uwzględnione przez wychowawców, nauczycieli, pedagoga, Dyrekcji i rodziców i przyniosły duży wymierny skutek, co potwierdza dokumentacja analizy z „monitoringu absencji uczniów”.

Diagnoza środowiska szkolnego odbywała się podczas spotkań Zespołu Wychowawczego, Rad Rodziców, Samorządów Uczniowskich. Podczas spotkań ZW członkowie wymieniali się „dobrymi praktykami” oraz propozycjami działań w kierunku konkretnych przypadków. Na każdym spotkaniu odbywała się analiza sytuacji wychowawczej i dydaktycznej szkoły. Nauczyciele zapoznawali się z aktualnymi opiniami i orzeczeniach uczniów co wpływa na dalszą pracę profilaktyczną nie tylko dydaktyczną. Zespoły wypracowywały raz w roku formy i sposoby działań skierowanych do uczniów o różnych potrzebach edukacyjno – wychowawczych. W razie trudnych zachowań uczniów podejmowane były na bieżąco interwencje, działania mediacyjne, naprawcze itp. Wychowawcy zgłaszali najczęściej: różne formy dokuczania, w szczególności młodszych klas Szkoły Podstawowej (wulgaryzmy, przewiska, wyśmiewanie się, obrażanie, konflikty, czasem bójki, zaobserwowano przejawy uzależnienia od telefonów komórkowych) w starszych klasach w ostatnich latach nie zaobserwowano większych problemów oprócz konfliktów rówieśniczych, które dotyczyły kłótni pomiędzy uczniami. Dużym problemem najczęściej zgłaszanym przez nauczycieli i wychowawców jest problem licznych klas młodszych, gdzie dynamika pracy jest inna niż w klasach mniej licznych. (około 25 osób). W kierunku wszystkich

klas prowadzone są zajęcia integracyjne, ustalane są zasady, kontrakty, często odbywały się rozmowy wyjaśniające. Problemy wychowawcze sprawiają przeważnie te same osoby i tu jest utrudniona praca ze względu na zaobserwowaną postawę roszczeniową rodziców. Rodzic przy dziecku wyklóca się o swoje racje a uczeń otwarcie mówi ze „poskarży się mamie czy tacie i przyjdzie zrobić porządek z nauczycielami”. Rozluźnienie zasad w domu, brak konsekwencji, brak kontroli nad dzieckiem (czas wolny dziecka, odrabianie lekcji). Metody które działały kiedyś nie działają na współczesnych uczniów. Zespół na bieżąco poszukuje nowych rozwiązań do zmian w zachowaniu poszczególnych uczniów. Bodźce które dostarczane są dziecku ze świata Cybernetycznego niejednokrotnie negatywnie wpływają na harmonijny rozwój uczniów, stąd odbyły się spotkania z rodzicami dot. niekontrolowanego korzystania z zasobów Internetowych (wulgarne treści ogólnodostępne w muzyce, filmie, grach). Członkowie zauważają nagły spadek autorytetu nauczyciela wśród uczniów. Dzieci bardziej wyrażają otwarcie swoją negatywną postawę do nauczyciela, niejednokrotnie mówiąc ze takiego zdania jest ich rodzic. Brak motywacji wewnętrznej którą wyucza od małego rodzic oraz szacunku do nauczyciela skutkuje rozluźnieniem dyscypliny. Omawiano trudne sytuacje rodzinne – podejmowane kroki w kierunku tych rodzin i ich dzieci. Pedagog szkolny był w ścisłym kontakcie z pracownikami socjalnym. Informacje wymagające szczególnych interwencji były przekazywane do odpowiednich Instytucji. Zespół był zapoznawany z kierunkami działań. Uczniowie często mają wyjazdy integracyjne – parki linowe, teatry, kina, biwaki, wyjazdy tematyczne, wolontariatowe, konkursy itp. Odbywają się dyskoteki, spotkania klasowe wigilijne, jasełka, apele oraz filharmonie jak i zajęcia i projekty profilaktyczne były prowadzone na godzinach wychowawczych i w razie potrzeb doraźnie na bieżąco.

Z analizy dokumentacji szkolnej, wszystkich ww. działań i spotkań, program zawiera szereg działań i zajęć mających na celu poprawę w funkcjonowaniu dzieci i młodzieży. Poprawa ta winna być nastawiona na naukę konstruktywnego rozwiązywania trudnych sytuacji konfliktowych. Praca musi być ukierunkowana na uświadamianie problemu jakim jest dokuczanie drugiej osobie. Szereg zadań szczegółowych programu zawiera przeciwdziałania zachowaniom agresywnym i przemocowym. Dzięki nim uczniowie powinni nabywać umiejętności rozwiązywania swoich problemów i wszelkich konfliktów nie krzywdząc innych. Program oferuje zajęcia profilaktyczne, działania alternatywne oraz różne metody pracy z uczniem np.

tworzenie grup wsparcia, mediacje rówieśnicze, praca metodą „bez obwiniania”, metoda „kontraktowa” oraz tablice motywacyjne uczniom młodszym służące w poprawie funkcjonowania w różnych sferach życiowych.

Wyżej wymienione metody służą też w motywowaniu ucznia do wkładania większego wysiłku w naukę, słabszym uczniom mającym problemy z nauką program oferuje organizowanie pomocy rówieśniczej oraz szereg dodatkowych zajęć z nauczycielami.

W szkole nie stwierdzono problemu związanego z zażywaniem środków psychoaktywnych, dopalaczy i alkoholu, jedynie zauważono ryzyko uzależnienia od papierosów elektronicznych poszczególnych uczniów starszych klas oraz uzależnieniom behawioralnych na które należy położyć nacisk w kolejnych latach stosując profilaktykę.

Program obejmuje szereg innych działań mających na celu zapobieganie różnego rodzaju zachowaniom ryzykownym, nawet tych które nie zostały zdiagnozowane w szkole. Program jest elastyczny i zakłada bieżące zmiany w środkach zapobiegawczych. (dot. nowych zjawisk, które nie będą uwzględnione w programie i działań opracowanych podczas spotkań Zespołu Wychowawczego, Rad Rodziców i Samorządu Uczniowskiego).

W roku szkolnym 2014/2015 odbyła się ewaluacja wewnętrzna programu wychowawczego poniżej zamieszczone zostało podsumowanie z ewaluacji. Wnioski wyciągnięte z badania zostały naniesione na nowo skonstruowany program wychowawczo – profilaktyczny według potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli.

Badanie roku 2014/2015 pozwoliło na uzyskanie obszernej informacji nt funkcjonowania dotychczasowych działań wychowawczych oraz pozyskania wiedzy o potrzebach uczniów, nauczycieli i rodziców.

W roku szkolnym 2016/2017 we wrześniu podczas spotkania zespołu wychowawczego został skonstruowany na bazie wniosków lat poprzednich oraz analizy bieżących potrzeb szkoły nowy program wychowawczo – profilaktyczny.

Pytania kluczowe ewaluacji programu wychowawczego:

1. Jak funkcjonuje program wychowawczy?

Na podstawie analizy dokumentacji stwierdzono, iż wszystkie plany pracy wychowawców są spójne z programem wychowawczym szkoły pod względem działań doraźnych i okolicznościowych a większość planów zakłada realizację wszystkich 6

zadań wychowawczych. Wszystkie te działania uwzględniane są przez wychowawców w toku całego roku szkolnego w planach pracy wychowawczej. Wychowawcy systematycznie opracowują plany swoim klasom na każdy nowy etap edukacyjny i wraz z nauczycielami realizują je każdego roku szkolnego, w trakcie zajęć wychowawczych oraz zajęć dodatkowych. W szkole podejmowane są różnego rodzaju działania wychowawcze mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie właściwych zachowań i postaw, systematycznie są wzbogacane o treści, które powinny znaleźć się w nowym Programie. Uczniowie chętnie biorą udział w apelach i wyjazdach szkolnych, konkursach i dyskotekach, lubią się integrować i chętnie korzystają z proponowanych akcji, kampanii i projektów.

W planach wychowawczych ujęty jest również szereg działań profilaktycznych. Każdy wychowawca miał możliwość opracowania swojego planu wychowawczego z uwzględnieniem wniosków z ewaluacji wewnętrznej, które wynikają z potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli.

2. Czy uczniowie, rodzice i nauczyciele współpracują w tworzeniu pracy wychowawczej?

Można stwierdzić, że wszyscy uczniowie wiedzą czym jest Szkolny Program Wychowawczy, z ustnych wywiadów z uczniami i wychowawcami wynika, że uczniowie zostali z nim zapoznani na początku roku szkolnego podczas godzin wychowawczych, nikt nie wnosił propozycji zmian w treści i działaniach, wspólnie też były opracowywane plany wychowawcze i przedstawiane uczniom do akceptacji. Wszyscy rodzice i nauczyciele znają i akceptują SPW.

3. Które z działań wychowawczych są najważniejsze?

Zarówno dla uczniów jak i ich rodziców najważniejszym obszarem wychowawczym jest **uczenie zdrowego stylu życia, przeciwdziałanie uzależnieniom oraz agresji i przemocy**. Rodzice chcą, aby ich dzieci wychowywać do życia w społeczeństwie. Nauczyciele przeważnie udzielali odpowiedzi, że każde z 6 działań wychowawczych jest ważnym działaniem, które tworzą spójność procesu edukacyjno – wychowawczego.

4. W jaki sposób dokonuje się analizy działań wychowawczych?

Analizy działań wychowawczych dokonuje się podczas spotkań Rad Pedagogicznych, Zespołu Wychowawczego, analizy dokumentacji szkolnej wraz z jej aktualizacją, poprzez ewaluacje wewnętrzne i zewnętrzne, zdając sprawozdawczość z działalności wychowawczo – profilaktycznej, konsultacji wychowawców i nauczycieli ze specjalistami oraz poprzez obserwacje i rozpoznania potrzeb uczniów i ich rodziców.

Przeprowadzone badania pozwoliły na wzbogacenie programu o nowe treści jak doradztwo zawodowe, misję i wizję szkoły oraz nowe akcje i kampanie szkolne. Szkoła powinna kontynuować dotychczasowe działania wychowawcze i profilaktyczne oraz podejmować nowe działania przynoszące pożądane efekty. Treści programu zgodne są ze statutem i regulaminem szkoły.

Zadania wychowawczo – profilaktyczne realizowane w ostatnich latach przez szkołę

nauka postaw patriotycznych i obywatelskich

Przykłady

- Apele z okazji: 11 Listopada – Święto Niepodległości, 3 maja- Uchwalenie Konstytucji,
- konkursy tematyczne, historyczne,
- tematy na języku Polskim, historii, WOSie, EDB,
- wolontariat,
- zapoznavanie z symbolami narodowymi, zasadami,
- lekcje otwarte,
- gazetki szkolne i klasowe,
- wycieczki tematyczne,
- godziny wychowawcze,
- praca samorządu uczniowskiego
- własny przykład,

Edukacja ekologicznej

- Działalność EKOZESPOŁU,
- obchodzony jest Dzień Ziemi,
- konkursy wiedzy ekologicznej,
- apele tematyczne EKO,
- akcje ekologiczne,

- lekcje przyrody, zielone lekcje, lekcje biologii,
- zbiórka baterii, surowców wtórnych, nakrętek, zużytego sprzętu elektronicznego,
- wycieczki,
- marsz „Tropami Przyrody”
- współpraca z BPN i Nadleśnictwem Browsk, Nadleśnictwem Białowieża, Nadleśnictwem Hajnówka, IBS PAN w Białowieży, RDLP w Białymstoku,
- praca kół zainteresowań,
- konkursy plastyczne, fotograficzne
- projekty edukacyjne

Wychowanie do życia w społeczeństwie

- lekcje wychowawcze, (regulaminy, zasady i normy postępowania)
- spotkania integracyjne
- wycieczki, biwaki
- spotkania z psychologiem i pedagogiem
- integrowanie klas,
- nauka uczniów współdziałania w grupie,
- preorientacja zawodowa (wyjazdy do szkół i zakładów pracy),
- konkursy jako autoprezentacja, przygotowania do publicznych występów,
- lekcje WOS-u,
- gazetki tematyczne, gazetki SU.
- zajęcia świetlicowe,
- zawody sportowe,
- propagowanie wśród uczniów postaw obywatelskich,
- wycieczki do kina i teatru oraz galerii,
- imprezy szkolne i klasowe.

Przywiązanie do korzeni (regionu)

- Wycieczki i poznawanie naszej okolicy, miejscowości
- wystawy w galerii im Tamary Sołowiecz
- udział w uroczystościach szkolnych np. wspólne „Jasełka”, Przygotowywanie uczniów do „Przeglądu Kolęd”
- nauka języka ojczystego, nauka języka białoruskiego.
- udział w zajęciach „Nauka Własnej Historii i Kultury”
- spotkania z twórcami ludowymi,
- lekcje wychowawcze,
- warsztaty Bożonarodzeniowe, wielkanocne,
- spotkania rodzinne,

- nawiązanie do tradycji regionalnych podczas zajęć z okazji świąt religijnych,
- konkursy np. wiedza o patronie szkoły,
- konkursy wiedzy o regionie,
- konkursy literackie
- konkursy religijne
- sprzątanie grobów,
- projekty: „Śladami Żydów”

Przeciwdziałanie agresji i przemocy (treści zamieszczone w Programie Profilaktycznym)

- Kampanie i akcje np. „Stop Cyberprzemocy”, „Dzień bez przemocy” , Przemocy i agresji mówimy NIE”, projekt „Młodzi i media włącz się”
- zajęcia z pracownikami poradni Psychologiczno – Pedagogicznej,
- zajęcia z funkcjonariuszami Policji nt odpowiedzialności karnej Nieletnich.
- stosowanie Punktowego Systemu Oceniania
- konkurs „Nasze bezpieczeństwo” organizowane przez Komendę Powiatową Policji w Hajnówce
- gazetki tematyczne dotyczące agresji i przemocy
- zajęcia profilaktyczne,
- zajęcia lekcyjne,
- spotkania z psychologiem i pedagogiem,
- konkursy,
- program profilaktyczny „Stop agresji i przemocy”,
- pogadanki,
- wycieczki,
- organizacja czasu wolnego,
- stosowanie WSO

Zdrowy styl życia zapobiegania uzależnieniom (papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze, Internet)

- Programy „Owoce i warzywa”, „Mleko w szkole”, „Trzymaj formę”, „Kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży”,
- lekcje,
- pogadanki,
- prelekcje higienistki szkolnej i terapeuty,
- spotkania ze służbami mundurowymi,
- wyjazdy na basen,
- projekcje filmów edukacyjnych,
- konkursy plastyczne,

- projekt „Nie pal przy mnie proszę”,
- program „Wyloguj się do życia”,
- zajęcia profilaktyczne „W sieci”, „Sieciaki”, „Stop Cyberprzemocy”,
- projekt „Przemocy i agresji mówimy NIE”,
- zajęcia z pracownikami z poradni Psychologiczno - Pedagogicznej,
- gazetki ściennie,
- elmeksowanie zębów
- własna postawa,
- program „Szkoła dobrego wyboru”,
- edukacja zdrowotna z wychowania fizycznego, zajęcia sportowe na sali i boisku szkolnym.

Wychowanie czytelniczo – medialne

Badanie tej sfery polegało na wywiadzie z pracownikiem biblioteki szkolnej. W szkole na zajęcia czytelniczo – medialne uczęszczają chętni uczniowie. Na zajęciach uczniowie zdobywają umiejętność samodzielnego poszukiwania, selekcjonowania informacji, materiałów z różnych źródeł Internetowych z naciskiem na przestrzeganie poszanowania praw autorskich. Oprócz zajęć czytelniczo – medialnych uczniowie przebywając w bibliotece uczą się nawyku sięgania po tradycyjne źródło jakim jest książka. Postawy wychowania medialnego uczniowie nabywają systematycznie na zajęciach komputerowych. Na zajęciach przedmiotowych np. języka polskiego, historii, sztuki kształtuje się postawę szacunku dla polskiego dziedzictwa kulturowego w dobie globalizacji przekazu oraz kultury masowej. Ta działalność wychowawcza również jest realizowana poprzez tworzenie różnego typu gazetek szkolnych, funkcjonowania Szkolnej Strony Internetowej oraz podczas realizacji projektu „Młodzi i media włącz się”.

3. Misja i wizja szkoły

Misja szkoły

Zadaniem naszej szkoły jest nauczanie i wspieranie Rodziców w wychowywaniu młodego człowieka tak, by w przyszłości stał się jednostką wartościową, otwartą na świat i innych ludzi, umiejącą znaleźć swoje miejsce w „małej i wielkiej ojczyźnie”.

Wszechstronny jego rozwój umożliwiają podjęte działania edukacyjne i wychowawcze, które mają oparcie w:

- Szkolnym programie nauczania
- Odpowiednio dobranym programie zajęć pozalekcyjnych,
- Programie wychowawczym szkoły postrzegającym każdego ucznia w kategoriach jego niepowtarzalności, godności, wolności, a także konkretnych praw i obowiązków,

- Szkolnym systemie oceniania,
- Polityce kadrowej promującej fachowość, rzetelność,
- Programie doskonalenia nauczycieli,
- Programie współpracy z najbliższym otoczeniem

Młody człowiek, którego rozwój intelektualny, emocjonalny i moralny wspomagamy, po ukończeniu Szkoły Podstawowej:

- Zna wartość posiadanej wiedzy, czuje potrzebę dalszego rozwoju intelektualnego.
- Jest samodzielny i kreatywny.
- Posiada ukształtowane zainteresowania, rozwija swoje talenty.
- Ma poczucie własnej wartości, akceptuje siebie.
- Posiada umiejętności samodoskonalenia, poszukuje wzorów do naśladowania.
- Umie sobie radzić w różnych sytuacjach życiowych.
- Odróżnia dobro od zła.
- W swym postępowaniu kieruje się zasadami moralnymi, promuje dobro.
- Jest odpowiedzialny za podejmowane przez siebie działania.
- Umie korzystać z dóbr kultury, jest wrażliwy na piękno.
- Jest krytycznym odbiorcą wszelkich informacji.
- Dostrzega znaczenie więzi rodzinnych, społecznych, kulturowych, narodowych.
- Jest wrażliwy na wszelkie przejawy zła i arogancji.
- Nie stosuje przemocy, zna zasady zdrowej rywalizacji.
- Jest tolerancyjny i otwarty na innych ludzi.
- Posiada wysoką kulturę osobistą.
- Dbą o dobro wspólne, szanuje pracę innych.
- Dbą o estetykę własnego wyglądu i otoczenia.
- Szanują przyrodę, ma pozytywny wpływ na środowisko.
- Potrafi racjonalnie i zdrowo wykorzystać czas wolny.
- Jest świadomy roli i znaczenia rodziny w życiu każdego człowieka.
- Dostrzega i właściwie ocenia zmiany zachodzące w otaczającej go rzeczywistości.
- Potrafi w sposób świadomy i odpowiedzialny dokonać wyboru szkoły średniej.
- Jest Europejczykiem w każdym calu.

Wizja szkoły

- Stwarzamy uczniom optymalne warunki do harmonijnego rozwoju, do zdobywania wiedzy i umiejętności
- Mamy wysoko wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, która ciągle doskonali się i dokształca
- Stwarzamy bezpieczne warunki pobytu w szkole
- Kultuwujemy dziedzictwo kulturowe naszego regionu
- Organizujemy wszechstronna pomoc potrzebującym uczniom
- Obejmujemy działaniami profilaktycznymi wszystkich uczniów
- Oferujemy szeroki zakres zajęć pozalekcyjnych i rekreacyjnych

- Promujemy działalność szkoły i jej osiągnięcia w środowisku lokalnym i regionie
- Nowoczesna szkoła – paszportem do przyszłości.

4. Idealny absolwent naszej szkoły

Szkoła poprzez założenia programu dąży do tego, aby uczeń osiągnął dojrzałość w 4 podstawowych sferach: fizycznej, społecznej, psychicznej i duchowej

Idealny absolwent Szkoły Podstawowej zna swoją wartość, jest dojrzały i odpowiedzialny. Lubi siebie i szanuje innych. Umie określić mocne i słabe strony osobowości. Potrafi walczyć ze stresem. Nigdy się nie poddaje. Umie podnieść się po porażce. Zdobył przeświadczeniem, że człowiek jest w stanie kształtować swoją osobowość, że jest indywidualnością, że jest niepowtarzalny.

Zna prawo w takim stopniu, aby bezpiecznie, bezkonfliktowo i kreatywnie funkcjonować w społeczeństwie. Ma marzenia i sprecyzowane cele życiowe, gotów jest do ich realizacji, bez względu na trudności i sceptyczne opinie innych ludzi.

Idealny absolwent czuje potrzebę samokształcenia i wie, jak zdobywać samodzielnie wiedzę. Wykorzystał okres nauki w takim stopniu, aby zdobyć wiedzę ze wszystkich nauczanych w szkole przedmiotów. Ma sprecyzowane zainteresowania i pasje życiowe, chce je realizować i wie jak to robić. Podejmuje trafne decyzje. Jest przedsiębiorczy, jest odważny, samodzielny, ale potrafi także współpracować z innymi, zna zasady pracy zespołowej. Jest czujny, dostrzega zło w swoim otoczeniu i podejmuje z nimi walkę. Jest wrażliwy na krzywdę drugiego człowieka, służy pomocą potrzebującym.

Sprawnie posługuje się językiem polskim. Świadomie uczestniczy w kulturze. zna tradycje, obyczaje, historię. Ma świadomość istnienia Polski w Europie. Umie korzystać ze zdobyczy techniki. Biegłe obsługuje komputer. Śledzi postęp cywilizacji i jest gotów w nim uczestniczyć. Chce zmieniać rzeczywistość, dążąc do rozwiązań idealnych.

Idealny absolwent troszczy się o środowisko. Jest promotorem i wzorem zdrowego trybu życia. Charakteryzuje się wysoką kulturą osobistą. Nie ulega nałogom. Uczestniczy w rozwiązywaniu problemów ekologicznych.

Docenia wartość rodziny w dążeniu do szczęścia. Stosuje empatię w kontaktach międzyludzkich. Odrzuca przemoc. Udziela się charytatywnie pomaga innym bezinteresownie. Jest dobrym człowiekiem. Potrafi równoważyć siłę uczucia i moc rozumu w poznawaniu świata. Przyjmuje wobec życia postawę otwartą i poszukującą, zgodną z założeniami humanizmu. „ **Nic co ludzkie nie jest mu obce**”.

Cechy absolwenta :

Jest samodzielny. Orientuje się w otaczającym go świecie. Potrafi stawiać sobie cele i je realizować.

Jest otwarty. Rozumie zasady demokracji: potrafi dyskutować we właściwej formie; umie poszukiwać rozwiązań kompromisowych, jest asertywny i cechuje go wysoka kultura osobista.

Jest odpowiedzialny. Zdaje sobie sprawę z następstw różnych działań. Gotów jest ponosić odpowiedzialność za swoje postępowanie i decyzje - potrafi przyznać się do błędu i wykazuje odwagę cywilną.

Jest ciekawy świata. Stale poszerza swoje wiadomości na temat zjawisk i zależności występujących w świecie.

Jest krytyczny. Z dystansem podchodzi do uzyskiwanych informacji; potrafi je weryfikować w oparciu o alternatywne źródła wiedzy.

Jest roważny. Potrafi przewidywać zagrożenia, odpowiednio do nich modyfikuje swoje zachowanie.

Jest prawy. Rozróżnia dobre i złe uczynki w oparciu o system wartości obowiązujący w jego otoczeniu. Pomaga innym bezinteresownie.

Jest tolerancyjny. Rozumie, że różnice między ludźmi są czymś normalnym i pożądanym.

Jest punktualny. Dotrzymuje terminów. Szanuje czas swój i innych ludzi.

Jest opiekuńczy. Potrafi podjąć odpowiedzialność za młodszych, osoby starsze i niepełnosprawne.

5. Powinności ucznia i nauczyciela

Powinności ucznia

- Szanowanie mienia szkoły.
- Szacunek dla innych.
- Systematyczne, punktualne i aktywne uczestnictwo w zajęciach lekcyjnych i życiu szkoły.
- Przebywanie na zajęciach zgodnie z podziałem godzin.
- Wypełnianie poleceń nauczycieli, pracowników szkoły sprawujących nadzór nad porządkiem w szkole.
- Przestrzeganie kulturalnego wypowiedzania się, zachowanie właściwego języka i poszanowanie kultury wypowiedzi innych uczniów.

- Odpowiedzialność za życie własne i innych kolegów.

Powinności nauczyciela

- Systematyczne pogłębianie swojej wiedzy w zakresie realizowanych działań wychowawczych.
- Szacunek dla ucznia.
- Przestrzeganie praw ucznia.
- Rzetelne i obiektywne przekazywanie wiedzy uczniom.
- Informowanie na bieżąco o postępach w nauce.
- Współpraca z rodzicami i opiekunami uczniów oraz środowiskiem lokalnym.
- Okresowe i roczne analizowanie i ocenianie stanu nauczania, wychowania i opieki.
- Bezstronność w ocenie swoich podopiecznych.
- Pomaganie uczniom w rozwoju duchowym i kulturalnym.
- Zainteresowanie uczniów najbliższym środowiskiem, regionem w perspektywie zjednoczonej Europy.

6. Rola rodziców

1. Nauczyciele wspierają rodziców w dziedzinie wychowania.
2. Podstawą współpracy rodziców i szkoły powinno być rozsądne partnerstwo, oparte na wzajemnym poszanowaniu praw i obowiązków.
3. Wychowanie jest tym skuteczniejsze, im mocniej opiera się na współdziałaniu nauczycieli i rodziców w odniesieniu do wszystkich uczniów, dobrych i sprawiających trudności.
4. Podstawowe zasady współpracy rodziców z nauczycielami:
 - wzajemne zaufanie i życzliwość
 - pozytywna motywacja
 - partnerstwo
 - jedność oddziaływania
 - aktywność i systematyczność
5. Każdy z rodziców powinien uczestniczyć w życiu szkoły i klasy w wybranej i zadeklarowanej dziedzinie.
6. Świadomie współpracować ze szkołą zgodnie z jej założeniami wychowawczymi.
7. Rodzice powinni uczestniczyć w zebraniach rodziców, dniach otwartych, prelekcjach poświęconych zagadnieniom wychowawczym.
8. Zobowiązuje się rodziców do stałego kontaktu z wychowawcą klasy w celu lepszego poznania ucznia w środowisku szkolnym jak i domowym.
9. Rodzice powinni dbać o odpowiedni strój i wygląd dziecka.

W szkole są organizowane prelekcje i pogadanki dla rodziców dotyczące spraw wychowawczo – profilaktycznych.

7. CELE, ZADANIA I METODY PRACY SZKOŁY

1. CELE SZKOLNEGO PROGRAMU:

Cel główny:

Eliminacja (lub redukcja) czynników ryzyka oraz jednoczesne wzmacnianie czynników chroniących.

Cele szczegółowe pracy wychowawczo – profilaktycznej

Uczeń:

1. Jest zachęcany do zdrowego i higienicznego stylu życia;
2. Jest objęty wzmożonymi oddziaływaniami w przypadku zagrożenia wpływem środowiska;
3. Rozwija poczucie osobistej odpowiedzialności za własne czyny;
4. Nabywa umiejętności przeciwstawienia się presji rówieśniczej;
5. Kształtuje swoje zdolności interpersonalne;
6. Rozwija zainteresowania, uzdolnienia;
7. Rozwija pozytywny, realistyczny obraz siebie, swoich możliwości i zdolności;
8. Nabywa poczucie kompetencji, skuteczności;
9. Ma pozytywną samoocenę, wierzy we własne możliwości radzenia sobie w sytuacjach trudnych
10. Wie, jakie są przyjęte wzorce i normy postępowania: ponosi konsekwencje niewłaściwych wyborów;
11. Uczy się umiejętności samokontroli i samodyscypliny;
12. Nabywa wiedzę, jak radzić sobie z przeżywanymi lękami i trudnościami osobistymi;
13. Ma szansę przy pomocy dorosłych zmodyfikować niepożądane lub nieodpowiednie zachowania;
14. Jest edukowany z zakresu przeciwdziałania różnym formom agresji i przemocy rówieśniczej, współuczestniczy w tworzeniu strategii zaradczych;
15. Jest informowany o konsekwencjach zażywania środków psychoaktywnych;
16. Jest uczony właściwego korzystania z mediów, nabywa wiedzę dotyczącą szkodliwego działania na psychikę środków audiowizualnych (telewizor, reklama, komputery, gry, muzyka);
17. Otrzymuje pomoc w przypadku trudności w nauce;
18. Otrzymuje pomoc w przypadku stwierdzenia niewłaściwej sytuacji rodzinnej: szkoła podejmuje działania interwencyjne;

19. Ma możliwość rozwoju własnej tożsamości: kulturowej, religijnej itp.
20. Jest wspomagany w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku szkolnym;
21. Rozwija najważniejsze umiejętności interpersonalne (np. rozmowy, słuchania, empatii, rozwiązywania konfliktów);
22. Rozwija umiejętności radzenia sobie z wymogami życia;
23. Doświadcza oddziaływań wzmacniających jego pozytywną samoocenę;
24. Ceni wartości rodziny, miłości, przyjaźni;
25. Rozwija wrażliwość i empatię;
26. Doświadcza oddziaływań ze strony szkoły podnoszących autorytet nauczyciela i rodzica w jego oczach;
27. Wzbogaca swoją wiedzę dotyczącą rozwijania umiejętności prowadzenia zdrowego trybu życia;
28. Ma szansę przy pomocy osób dorosłych ograniczyć i eliminować zachowania problemowych;
29. Otrzymuje pomoc w zakresie przeciwdziałania problemom natury psychicznej;
30. Doświadcza oddziaływań zapobiegających ubóstwu społecznemu;
31. Doświadcza oddziaływań zapobiegających i zmniejszających szkody występujące w życiu młodego człowieka w związku z sięganiem po substancje uzależniające;
32. Otrzymuje pomoc w przypadku niewłaściwej sytuacji rodzinnej, wychowawczej: szkoła podtrzymuje właściwe formy współpracy z rodzicami wypracowane w latach ubiegłych;
33. Ma szansę funkcjonować w bezpiecznej, ciepłej atmosferze w szkole
34. Współuczestniczy w eliminacji zachowań agresywnych i przemocy w szkole
35. Uczy się przyjmować odpowiedzialność za własne zachowania;
36. Uczy się właściwie korzystać z mediów, Sieci Internetowych i komórkowych;

Cele oddziaływań mają charakter ciągły. Są utrwalane i rozszerzane o nowe treści na kolejnych etapach szkolnych. Profilaktyka powinna być rozpoczynana jak najwcześniej, bowiem już na etapie zerowym można zdiagnozować dzieci zagrożone zachowaniami ryzykownymi w przyszłości. Bardzo ważne jest, aby u wszystkich dzieci rozwijać umiejętności chroniące od najmłodszych lat. Należy zatem już na etapie edukacji wczesnoszkolnej rozpoczynać naukę podstawowych umiejętności interpersonalnych (np. odmawiania, empatii, rozwiązywania konfliktów itp.) W kolejnych latach należy organizować lekcje utrwalające, przypominające, rozszerzać program o nowe treści. Tylko w taki sposób nowe umiejętności mają szansę zostać przeniesione w życie i być naprawdę stosowane. Należy przy tym pamiętać, że poszczególne dzieci uczą się w swoim indywidualnym tempie, stąd tak ważny jest przepływ informacji między nauczycielami pracującymi na odrębnych poziomach nauczania.

Dużo uwagi powinniśmy nakierować na diagnozę dzieci krzywdzonych w środowisku rodzinnym – ponieważ strategia pomocy w tym wypadku powinna w pierwszej kolejności zostać ukierunkowana na zmianę w rodzinie, a nie indywidualną pracę z dzieckiem.

Z punktu widzenia profilaktyki nie możemy też zapomnieć o tym, że dzieci uczą się poprzez naśladowanie osób dorosłych. To nauczyciele, rodzice dają przykład, modelują zachowania dzieci. Dlatego nie wystarczy mówić o ważnych wartościach, umiejętnościach, trzeba dawać przykład własnym postępowaniem, pokazywać, jak zwracać się z szacunkiem, bez przemocy, jak rozwiązuje się konflikty. Dzieci bowiem bardziej uczą się na podstawie tego, co doświadczają, a nie tego, co słyszą. Właściwe wartości, jakie promuje szkoła, uczniowie poznają obserwując postawę nauczycieli, wzajemne relacje, jakie panują między nimi i między nauczycielem, a uczniem.

ZADANIA SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNEGO

KLASY I-III:

- 1) Ja w grupie i w rodzinie;
- 2) Żyjmy zdrowo;
- 3) Żyjmy bezpiecznie;
- 4) Reagujmy na otaczające nas zło;
- 5) Zdrowie psychiczne;
- 6) Ja przeciw używkom.

KLASY IV- VIII

- 1) Diagnoza środowiska szkolnego;
- 2) Zapoznanie uczniów z normami obowiązującymi w szkole;
- 3) Integracja środowiska klasowego i szkolnego;
- 4) Motywowanie uczniów do nauki;
- 5) Podnoszenie autorytetu nauczyciela w oczach uczniów;
- 6) Zmniejszanie zbyt dużego poziomu stresu;
- 7) Podnoszenie samooceny ucznia;
- 8) Rozwijanie wrażliwości i empatii;
- 9) Uświadamianie ogromnej roli sprawnie funkcjonującej rodziny;
- 10) Promowanie zdrowego trybu życia;
- 11) Wychowanie patriotyczne i obywatelskie;
- 12) Wychowanie czytelniczo – medialne;
- 13) Przywiązanie do korzeni (regionu);
- 14) Wychowanie ekologiczne;
- 15) Przeciwdziałanie przemocy i agresji;
- 16) Przeciwdziałanie używaniu środków uzależniających;
- 17) Przeciwdziałanie wczesnej inicjacji seksualnej;
- 18) Przeciwdziałanie próbom samobójczym i zachowaniom autoagresywnym;
- 19) Opieka nad uczniami w trudnej sytuacji materialnej;
- 20) Współpraca szkoły z rodzicami;

- 21) Współpraca szkoły z instytucjami zajmującymi się profilaktyką;
- 22) Poszerzanie wiedzy nauczycieli w ramach profilaktyki;

METODY PRACY

Przy wyborze metod pracy należy pamiętać o tym, że celem oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych jest nauka prawidłowych postaw u uczniów. Na postawę składają się trzy komponenty: **poznawczy (przekonania, wiedza), emocjonalny (uczucia) oraz behawioralny (zachowania)**. Dlatego też należy wykorzystywać różne metody, umożliwiające zmianę w tych trzech obszarach jednocześnie (np. chcąc nauczyć asertywności należy wyjaśnić pojęcie, jak też przećwiczyć umiejętność, zaprezentować, jak wygląda komunikat asertywny). Ponadto trzeba dobierać metody tak, aby były dostosowane do możliwości i ograniczeń dzieci na danym etapie rozwojowym. Metody powinny działać aktywizująco na ucznia.

Strategia informacyjna:

- Prelekcje
- Pogadanki
- Gazetki szkolne
- Praca w oparciu o tekst
- Spotkania z ciekawymi ludźmi
- Rozmowy indywidualne
- Warsztaty i szkolenia
- Projekcje filmów
- Ankietowanie
- Informacje zamieszczane na stronach szkoły

Strategia edukacyjna:

- Burza mózgów
- Dyskusja
- Drama
- Debaty
- Gry i zabawy ruchowe
- Zabawy integracyjne
- Zajęcia terapeutyczne
- Spektakle
- Scenki
- Krąg uczuć
- Praca w grupach
- Konkursy, prace plastyczne, artystyczne, literackie
- Uroczystości

Strategia działań alternatywnych

- Koła zainteresowań
- Biwaki integracyjne,
- Wycieczki szkolne,
- Zajęcia edukacyjne w terenie,
- Zajęcia sportowe.

Strategia interwencyjna:

- Interwencja w środowisku rodzinnym ucznia,
- Interwencja w środowisku szkolnym ucznia,
- Interwencja w sytuacji kryzysu rozwojowego ucznia,
- Pomoc psychologiczno – pedagogiczna.

Strategia zmniejszania szkód

- Łagodzenie konfliktów i szkód (kontrakty, spotkania),
- Łagodzenie skutków wywołanych przez sytuacje patologiczne,
- Tworzenie strategii pomocy – opracowywanie działań wspierających (grupy wsparcia, system nagród i konsekwencji).

8. PLAN DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNYCH

Harmonogram stałych działań doraźnych i okolicznościowych

Lp.	Nazwa imprezy	Odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji
1.	Rozpoczęcie roku szkolnego	Dyrektor Samorząd Uczniowski	wrzesień
2.	Pasowanie na pierwszoklasistów	Nauczyciele klas I, Samorząd Uczniowski	wrzesień
4.	Dzień Edukacji Narodowej	Zaangażowani nauczyciele, Samorząd Uczniowski, Świetlica szkolna	październik
5.	Akcja „Góra grosza”	Wychowawcy, Samorząd Uczniowski	październik
6.	Wszystkich Świętych- porządkowanie grobów i miejsc pamięci narodowej oraz Patrona Szkoły.	Świetlica szkolna, Chętni nauczyciele	listopad
7.	Andrzejki	Świetlica szkolna, Wychowawcy klas	listopad
8.	Święto Niepodległości	Zaangażowani nauczyciele,	listopad
9.	Mikołajki	Wychowawcy klas	grudzień

10.	Akcja charytatywna szkolna „Pomóżmy dzieciom”	Świetlica szkolna	grudzień
11.	Współpraca z „Bankiem żywności” bożonarodzeniowa zbiórka artykułów spożywczych przez wolontariuszy ze szkoły.	Opiekunowie koła wolontariatu	grudzień
12.	Warsztaty Bożonarodzeniowe	Świetlica szkolna	grudzień
13.	Jasełka Bożonarodzeniowe	Katecheci, świetlica szkolna zaangażowani nauczyciele	grudzień
14.	Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy	Samorząd szkolny	styczeń
15.	Choinka Szkolna	Wychowawcy, Samorząd uczniowski	styczeń
16.	Dzień Babci/Dziadka	Nauczanie zintegrowane	styczeń/ luty
17.	Walentynki	Samorząd szkolny Wychowawcy klas	luty
18.	Dzień Kobiet	Zaangażowani nauczyciele	marzec
19.	Warsztaty Wielkanocne	Świetlica szkolna	marzec/ kwiecień
20.	Wielkanocna zbiórka artykułów spożywczych przez wolontariuszy we współpracy z „Bankiem	Opiekunowie koła wolontariatu	kwiecień

	Żywności”.		
21.	Obchody Światowego Dnia Ziemi	Opiekunowie SU Wychowawcy klas	kwiecień
22.	Dzień Matki	Nauczanie zintegrowane	maj
23.	Dzień Dziecka	Wychowawcy klasowi	czerwiec
24.	Marsz Tropami Przyrody	Samorząd Uczniowski	czerwiec
25.	Kampanie „Trzymaj formę”	Zaangażowani nauczyciele.	Według potrzeb
26.	Dzień bez przemocy	Zaangażowani nauczyciele	Czerwiec
27.	Uroczyste pożegnanie absolwentów szkoły	Wychowawcy klas VIII rodzice	czerwiec
28.	Spotkania z ciekawymi ludźmi (warsztaty)	Świetlica szkolna	cały rok
29.	Zakończenie roku szkolnego	Dyrektor, zaangażowani nauczyciele, Samorząd Uczniowski	czerwiec
30.	Dyskoteki szkolne	Samorząd Uczniowski	Według potrzeb
31.	Wycieczki szkolne, biwaki, konkursy	Zaangażowani nauczyciele, Samorząd uczniowski	Według potrzeb

DLA KLAS I-III

ZADANIE 1. JA W GRUPIE I W RODZINIE

Zadania szczegółowe	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Integrowanie zespołu klasowego	Metody aktywne - gry i zabawy ruchowe integracyjne	wychowawcy, pedagog,	IX	
Uczymy porozumienia się ze sobą	Ustalenie szczegółowego regulaminu, norm i zasad klasowych, kontraktu klasowego	Wychowawcy, pedagog, psycholog dyżurujący	IX	
Budowanie współpracy w zespole	Gry i zabawy dotyczące współdziałania w grupie , konkursy grupowe, grupa jako wsparcie itd.	wychowawcy	Na bieżąco	
Poznanie praw dziecka i ucznia	Zajęcia wychowawcze, pogadanki	wychowawcy	IX	
Uczenie szacunku do rodziców i ludzi starszych	Obchodzenie Dnia Matki, Ojca, Babci, Dziadka	wychowawcy	Na bieżąco	
Aktywne uczestniczenie w życiu klasy i szkoły	Praktyczna działalność realizowana przez społeczność klasową	wychowawcy	Cały rok	

**ZADANIE 2.
ŻYJMY ZDROWO**

Zadania szczegółowe	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni	Termin realizacji	uwagi
Toaleta codzienna	Pogadanka	Wychowawcy higienistka szkolna	wg planu realizacji programu higienistki	
Higiena jamy ustnej	Elmeksowanie, instruktaż dbania, plakaty	Wychowawcy higienistka	wg planu realizacji programu higienistki	Klasa I-III
Zasady prawidłowego żywienia i higiena osobista	Realizacja programu „W zgodzie z higieną”	Wychowawcy kształcenia zintegrowanego higienistka szkolna	Na bieżąco	Klasa I-III
Aktywność fizyczna. Ćwiczenia korekcyjne	Pogadanka, zapoznanie z ćwiczeniami korekcyjnymi, wycieczki piesze, zabawy na świeżym powietrzu, marsze.	Wychowawcy nauczyciele wychowania fizycznego	Na bieżąco	Klasa I-III
Jak i kiedy korzystać z TV, gier komputerowych, Internetu	Pogadanka Materiały „Sieciaki” fundacji Dzieci Niczyje	Wychowawcy nauczyciel informatyki	Wg planu programu	Klasa III
Jak wypoczywają członkowie mojej rodziny?	np. konkurs na plakat	Wychowawcy	Wg planu programu	Klasa I-III
Organizowanie konkursów o tematyce zdrowotnej	Konkursy plastyczne	Wychowawcy kształcenia zintegrowanego higienistka, wychowawcy światlicy szkolnej.	wg planu realizacji programu higienistki	

**ZADANIE 3.
ŻYJMY BEZPIECZNIE**

Zadania szczegółowe	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni	Termin	Uwagi
Znaki drogowe które znamy i których przestrzegamy	Praktyczna nauka rozpoznawania znaków w okolicy oraz nauka na planszach,	Wychowawcy	Wg planu programu	
Układamy regulamin dotyczący bezpieczeństwa podczas przerw	Zajęcia z uczniami z wykorzystaniem metod aktywizujących.	Wychowawcy, pedagog, psycholog dyżurujący	IX	
Zasady bezpiecznego poruszania się w drodze do szkoły i domu	Pogadanka, spotkania z policjantem w ramach programów „Bezpieczna droga do/ z szkoły” oraz „Bezpieczne ferie” i „Bezpieczne wakacje”, Wykonanie rysunku telefonu z najważniejszymi numerami telefonów,	Wychowawcy, pedagog, przedstawiciel Policji	Rozpoczęcie roku	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Zapoznanie z numerami alarmowymi			ferie	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Bezpieczeństwo w kontaktach z osobami obcymi			VI	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Organizowanie bezpiecznych zabaw i gier w różnych porach roku				
Dzień Bezpiecznego Internetu – kampania stop cyberprzemocy.	Zajęcia nt bezpiecznego korzystania z Sieci komórkowych i Internetu – Sieciaki – kampania wspierana przez fundacje Dzieci Niczyje.	Pedagog szkolny	II	

**ZADANIE 4
REAGUJEMY NA OTACZAJĄCE NAS ZŁO**

Zadania szczegółowe	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni	Terminy	Uwagi
Jesteśmy tolerancyjni wobec odmienności	Pogadanki, scenki	Wychowawcy, pedagog, psycholog dyżurujący	Wg planu programu	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Miłość, przyjaźń, koleżeństwo zamiast agresji i zła.	Pogadanki, gry i zabawy rozładowujące agresje, plakaty	Wychowawcy, pedagog, psycholog dyżurujący	Wg planu programu	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Konflikty – umiejętność wychodzenia z trudnych sytuacji.	Pogadanki, gry i zabawy, scenki dotyczące nabywania umiejętności rozwiązywania konfliktów, mediowania.	Wychowawcy Pedagog Psycholog dyżurujący	Wg planu programu	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Chcę być wzorem do naśladowania	Wybór Wzorowego ucznia w klasie, prowadzenie zeszytów korespondencyjnych z rodzicami wybranych uczniów , praca metodami kontraktowymi.	Wychowawca, rodzic	Na bieżąco	
Praca z uczniem przejawiającym przewlekłe problemy z zachowaniem	Praca na mocnych stronach, stosowanie behawioralnych metod regulacji zachowania (tablice motywacyjne, kontrakty)	Wychowawca, rodzic, psycholog dyżurujący , pedagog	Wg potrzeb	

**ZADANIE 5.
ZDROWIE PSYCHICZNE**

Zadania szczegółowe	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni	terminy	Uwagi
Czego się boję i jak sobie z tym poradzić?	Pogadanka, zabawy	Pedagog, psycholog dyżurujący wychowawcy	wg planu programu	

Model zdrowego dnia, co lepiej wybrać – gry komputerowe, oglądanie bajek i filmów czy czytanie książek?	Rozmowy, spotkania z rodzicami podczas zebrań	Wychowawcy, bibliotekarka, rodzice	Wg planu programu	
Dostrzeganie swych zalet i przywar	Rozmowy, rysunki, zabawy, wykonywanie autoportretu, burza mózgów „jaki jestem”	wychowawcy	Wg planu programu	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Właściwe porozumiewanie się w grupie	Zajęcia wychowawcze, gry stolikowe, gry i zabawy sportowe	Wychowawca, opiekun świetlicy, pedagog	Wg planu programu	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Rozpoznawanie i nazywanie uczuć: pozytywnych i negatywnych, co to jest stres i jak sobie radzić z trudnymi uczuciami.	Pogadanka, metoda działalności praktycznej, rysowanie, malowanie	Wychowawcy, opiekun świetlicy	Wg planu programu	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego

ZADANIE 6. JA PRZECIWKO UŻYWKOM

Zadania szczegółowe	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Jakie są zasady przyjmowania leków i kto może mi je podać	Spotkanie z pielęgniarką	Wychowawcy, higienistka szkolna	wg planu realizacji programu higienistki	
Czy zawsze mogę przyjmować to czym poczęstuje mnie kolega?	dyskusja	Wychowawcy, higienistka szkolna	wg planu realizacji programu higienistki	
Realizacja cyklicznego programu profilaktycznego „Nie pal przy mnie proszę”	Pogadanka higienistki szkolnej na temat wpływu dymu tytoniowego na	Higienistka szkolna, wychowawca.	Wg planu realizacji programu Państwowego Inspektoratu Sanitarnego	Gotowe scenariusze programu „Nie pal przy mnie proszę”

	rozwój organizmu. Konkurs na wiersz „Nie pal. Mamo nie pal tato” Wykonanie plakatu „Nie pal przy mnie proszę”			
--	--	--	--	--

**ZADANIA DZIAŁALNOŚCI WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNEJ
DLA KLAS IV- VIII**

ZADANIE 1. DIAGNOZA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO				
Zadania szczegółowe	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Analiza sytuacji rodzinnej, bytowej, zdrowotnej i wychowawczej uczących się dzieci i młodzieży	Kwestionariusze wypełniane przez wychowawców, analiza dzienników szkolnych	Wychowawcy klas Pedagog szkolny, psycholog Pielęgniarka szkolna	Praca ciągła	
Diagnozowanie problemów szkolnych	przeprowadzanie i analiza ankiet dotyczących problemów wychowawczych. Rozmowy i wywiady z uczniami i ich rodzicami i opiekunami.	Pedagog szkolny, psycholog Wychowawcy klas, higienistka szkolna	Praca ciągła Według potrzeb	

ZADANIE 2.
ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NORMAMI OBOWIĄZUJĄCYMI W SZKOLE

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Zapoznanie uczniów z Punktowym Systemem Oceny z Zachowania	Wychowawcy klas	IX w danym roku szkolnym	
Zapoznanie uczniów z prawami i obowiązkami ucznia	Wychowawcy klas	IX w danym roku szkolnym	
Opracowanie i podpisanie kontraktów z klasami według uznania wychowawcy	Wychowawcy klas	IX-X w danym roku szkolnym	
Aktualizowanie szkolnego programu dotyczącego wagarowania	Pedagog szkolny	IX	Program poprawy frekwencji wywieszony na tablicy informacyjnej w pokoju nauczycielskim
Zapoznanie uczniów z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania i koncepcją szkoły.	Wychowawcy klas	IX w danym roku szkolnym	
Zapoznanie uczniów z wybranymi artykułami Konwencji o Prawach Dziecka (przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 listopada 1989)	Wychowawcy klas	IX w danym roku szkolnym	

ZADANIE 3.
INTEGRACJA ŚRODOWISKA KLASOWEGO I SZKOLNEGO

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Zajęcia integracyjne	Pedagog szkolny, psycholog dyżurujący, wychowawcy	IX-X w danym roku szkolnym oraz wg potrzeb	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Klasowe biwaki integracyjne	Wychowawcy klas, Opiekunowie biwaku	Wg harmonogramu impresz	
Imprezy szkolne	Wychowawcy klas Opiekunowie imprezy	Wg harmonogramu impresz szkolnych	
Wycieczki szkolne	Opiekunowie wycieczki	Wg potrzeb	
Zajęcia z psychologiem i pedagogiem, Propagowanie i zachęcanie do korzystania z doradztwa psychologiczno – pedagogicznego na terenie szkoły i poza nią	Psycholog dyżurujący w szkole Pedagog szkolny	Wg planu zadań pedagoga i zakresu obowiązków psychologa dyżurującego	
Tworzenie grup na rzecz rozwiązywania konfliktów klasowych tzw. grupy wsparcia. Mediacje rówieśnicze	Pedagog szkolny wychowawcy		

**ZADANIE 4.
MOTYWOWANIE UCZNIÓW DO NAUKI**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Rozmowy z psychologiem dyżurującym, pedagogiem, wychowawcą i nauczycielami na temat „Jak się uczyć?” oraz rozmowa nt „technik zapamiętywania”	Psycholog dyżurujący, Pedagog szkolny, Wychowawcy, Nauczyciele.	Praca ciągła na bieżąco	
Indywidualne rozmowy z uczniami	Pedagog szkolny, Wychowawca klasy	Praca ciągła na bieżąco	
Pogadanki na godzinach wychowawczych	Wychowawca klasy, Pedagog szkolny,	Praca wg potrzeb i wg planu	
Współpraca z rodzicami	Wychowawcy klas, Pedagog szkolny,	Praca ciągła	
Szkolenia Rad Pedagogicznych w kierunku aktywnych metod nauczania	Dyrekcja	Praca wg potrzeb	
Wzmocniona kontrola uczniów z problemami w nauce.	Wychowawcy klas, Pedagog szkolny, nauczyciele	IX Praca wg potrzeb	
Diagnozowanie indywidualnych potrzeb uczniów ze specyficznymi trudnościami w nauce oraz opracowywanie form pomocy psychologiczno – pedagogicznej.	Koordynatorzy zespołów ds. pomocy psychologiczno – pedagogicznej Pedagog szkolny, nauczyciele uczyący.	IX Na bieżąco	Opracowywanie IPETÓW

Organizowanie pomocy koleżeńskiej w klasie uczniom potrzebującym pomocy w nauce.	Pedagog szkolny, wychowawcy i chętni uczniowie.	Na bieżąco wg potrzeb	
Praca kontraktami motywującymi do wkładania wysiłku w naukę.	Pedagog szkolny przy współpracy z rodzicami	Praca wg potrzeb	

**ZADANIE 5.
PODNOSENIE AUTORYTETU NAUCZYCIELA W OCZACH UCZNIÓW**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Działanie własnym przykładem	Kadra pedagogiczna i pracownicy szkoły	Praca ciągła	
Pogadanki na godzinach wychowawczych	Pedagog szkolny Wychowawcy klas	Praca wg potrzeb na prośbę wychowawcy	
Uświadamianie rodzicom dużej wartości autorytetów w życiu dzieci. (wpływ odnoszenia się rodzica do nauczyciela przy dziecku)	Wychowawcy klas Pedagog szkolny,	Spotkania z rodzicami podczas zebrań	
Spotkania z ciekawymi osobami	Wychowawcy klas, pedagog szkolny,	Praca wg potrzeb	

**ZADANIE 6.
ZMNIEJSZANIE ZBYT DUŻEGO POZIOMU STRESU**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Zajęcia na temat napięcia emocjonalnego oraz wpływie stresu na funkcjonowanie w życiu codziennym.	Pedagog szkolny, wychowawca	Wg planu zadań na rok szkolny, według potrzeb	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
Zajęcia Wychowania do życia w rodzinie	Nauczyciel wychowania do życia w rodzinie	Wg planu programu WDŻ	
Nauka ćwiczeń relaksacyjnych	Nauczyciel wychowania fizycznego wychowawcy	Wg planu pracy nauczyciela wychowania fizycznego	
Indywidualne spotkania z uczniem, rozmowy łagodzące napięcia emocjonalne	Pedagog szkolny Psycholog dyżurujący	Praca wg potrzeb	

**ZADANIE 7.
PODNOSZENIE SAMOOCENY UCZNIĄ**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Praca indywidualna z uczniem	pedagog szkolny, wychowawca	Praca wg potrzeb	
Spotkanie z psychologiem dyżurującym i pedagogiem na godzinie wychowawczej, rozmowy z wychowawcą	pedagog szkolny, wychowawca	Wg planu zadań na rok szkolny	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego

Wyróżnianie i nagradzanie uczniów	Wychowawca, Dyrekcja, Rada Pedagogiczna, Rada Rodziców, Instytucje.	Praca ciągła	
Powierzanie zadań adekwatnych do możliwości psychofizycznych ucznia	Kadra pedagogiczna, pracownicy szkoły.	Praca ciągła	

**ZADANIE 8.
ROZWIJANIE WRAŻLIWOŚCI I EMPATII**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Organizowanie akcji charytatywnych z udziałem uczniów np. „Góra grosza”, „Nie wyrzucaj! Zbieraj i wrzucaj” – zbieranie nakrętek, makulatury i baterii. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy Współpraca z „Bankiem żywności” Współpraca z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Nowej Woli i hospicjum w Nowej Woli	Samorząd uczniowski Pedagog szkolny Wychowawcy klas Wolontariusze szkolni	Praca wg potrzeb	
Aktywna praca koła wolontariatu	Opiekunowie wolontariatu	Praca ciągła	
Udział uczniów w imprezach organizowanych na rzecz osób potrzebujących	Samorząd Uczniowski Wychowawcy klas Świetlica szkolna, Pedagog szkolny.	Wg harmonogramu imprez	
Zajęcia z wychowania do życia w rodzinie	Nauczyciel wychowania do życia w rodzinie	Wg planu pracy nauczyciela wychowania do życia w rodzinie	
Organizowanie i wspomaganie klasowych grup działających na rzecz potrzebujących kolegów – grupy wsparcia.	Wychowawca klasy Pedagog szkolny Grupa wsparcia uczniów.	Praca wg potrzeb	
Przygotowywanie do apeli szkolnych np. „Dzień Niepodległości”	osoby wyznaczone przez Samorząd Uczniowski	Wg harmonogramu programy wychowawczego i	

		Samorządu Uczniowskiego	
Udział przy tworzeniu różnych prac konkursowych rozwijających wrażliwość np. „Krajobrazy Polski – Tradycje, Współczesność, Przeszłość” „Las wokół nas” , „Tęcza” itp. Według potrzeb	Nauczyciel sztuki	Na bieżąco	

ZADANIE 9. UŚWIADAMIANIE OGROMNEJ ROLI SPRAWNIE FUNKCJONUJĄCEJ RODZINY			
Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Zajęcia z wychowania do życia w rodzinie	Nauczyciel wychowania do życia w rodzinie	Wg planu pracy nauczyciela wychowania do życia w rodzinie	
Organizowanie wspólnych wigilii oraz pikników rodzinnych	Wychowawcy świetlicy, wychowawcy	Na bieżąco	
Współpraca z rodzicami	Dyrekcja Wychowawcy klas Pedagog szkolny	Spotkania z rodzicami na zebraniach	
Zajęcia z religii	Nauczyciele religii	Wg planu pracy nauczycieli religii	
Praca indywidualna z rodzicem i dzieckiem	Pedagog szkolny Psycholog dyżurujący	Praca wg potrzeb	

**ZADANIE 10.
PROMOWANIE ZDROWEGO TRYBU ŻYCIA**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Prelekcje z lekarzem, higienistką szkolną na temat AIDS/HIV	Lekarz, higienistka szkolna, Pedagog szkolny	Wg planu programu zdrowotnego higienistki szkolnej	
„Szkoła Dobrego Wyboru” – uzależnienia, dopalacze, narkotyki	Pedagog szkolny Wychowawcy Higienistka szkolna	Raz w roku szkolnym lub według potrzeb	
Organizacja Dnia Walki z AIDS	Nauczyciel wychowania do życia w rodzinie, Higienistka szkolna, Pedagog szkolny, Samorząd Uczniowski	Wg planu pracy Samorządu Uczniowskiego	
<p>Program prozdrowotny pt „Trzymaj formę”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spotkanie z psychologiem dyżurującym • Spotkanie z higienistką szkolną; • Zajęcia z nauczycielami wychowania fizycznego 	Pedagog szkolny, Higienistka szkolna, Nauczyciele wychowania fizycznego	Wg planu programu realizowanego przez higienistkę szkolną	
Profilaktyka problemów zdrowotnych ucznia (higiena narządu wzroku, zapobieganie wadom postawy)	Pielęgniarka szkolna	Wg planu programu realizowanego przez higienistkę szkolną	
<p>Zajęcia z wychowania do życia w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Choroby przenoszone drogą płciową; • Antykoncepcja • Anatomia i fizjologia • Higiena narządów płciowych 	Nauczyciel wychowania do życia w rodzinie Higienistka szkolna	Wg planu pracy nauczyciela wychowania do życia w rodzinie i higienistki szkolnej	

<p>konkurs organizowany przez Komendę Wojewódzką Policji pt. „Nasze bezpieczeństwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomoc przedmedyczna, • Prewencja kryminalna, • Bezpieczeństwo w ruchu drogowym; • Bezpieczeństwo w ruchu wodnym; • Przepisy przeciwpożarowe; • Edukacja ekologiczna 	<p>Wychowawcy, Nauczyciele wychowania fizycznego, higienistka, osoba odpowiedzialna za edukację dzieci z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, inni zaangażowani i twórczy nauczyciele Pedagog szkolny</p>	<p>Wg ustalonego terminu konkursu w danym roku szkolnym</p>	<p>Konkurs dotyczy uczniów klas V. Materiały edukacyjne są dostępne u pedagoga szkolnego</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia sportowe • Rozgrywki międzyszkolne • Aktywizowanie osób z problemami zdrowotnymi 	<p>Nauczyciele wychowania fizycznego</p>	<p>Praca ciągła</p>	
<p>Edukacja prozdrowotna rodziców w zakresie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zasad żywienia • Aktywności fizycznej • Zasady pierwszej pomocy 	<p>Nauczyciele wychowania fizycznego Higienistka szkolna</p>	<p>Jedno zagadnienie w danym roku szkolnym</p>	
<p>Program SANEPIDU „Znajdź właściwe rozwiązanie” – profilaktyka antynikotynowa.</p>			

ZADANIE 11
WYCHOWANIE PATRIOTYCZNE I OBYWATELSKIE

Zadania szczegółowe	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Uwagi
I. Kształtowanie więzi z krajem ojczystym oraz świadomości obywatelskiej	<p>Nauka symboli państwowych (godło, hymn), pieśni patriotycznych</p> <p>organizowanie różnorodnych uroczystości z okazji świąt państwowych oraz ważnych dla kraju rocznic</p> <p>konkursy tematyczne i historyczne</p> <p>tematy na języku polskim, historii WOSie , EDB</p> <ul style="list-style-type: none"> - lekcje otwarte - gazetki szkolne i klasowe - wycieczki tematyczne 	<p>Nauczyciele historii</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Zaangażowani nauczyciele</p> <p>Opiekunowie uroczystości szkolnych</p>	
II. Kształtowanie szacunku do własnego państwa	<p>zapoznanie z symbolami, zasadami, które są istotne dla funkcjonowania państwa</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z życiorysem i osiągnięciami wybitnych Polaków - własny przykład 	<p>Wychowawcy, nauczyciel sztuki, historii</p> <p>wszyscy nauczyciele</p>	
III. Przygotowanie uczniów do świadomego i aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nauka praw i obowiązków ucznia Nauka pracy w samorządzie szkolnym 2. Nauka dokonywania właściwych wyborów 3. Zapoznanie się z kodeksem ucznia 4. Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego 	<p>Wszyscy nauczyciele,</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Samorząd Uczniowski</p> <p>Wyznaczona osoba przez Dyрекcję.</p>	

IV. Kształtowanie postawy proeuropejskiej	1. Nauka posługiwania się w mowie i w piśmie językiem obcym 2. Nauka konstruktywnej współpracy w grupie 3. Nauka o krajach Unii Europejskiej - zorganizowanie "Dnia Języków Obcych" - zorganizowanie "Dnia Europejczyka" w ramach koła europejskiego. - zapoznanie dzieci z ciekawostkami o krajach Unii Europejskiej - zorganizowanie konkursu Wiedzy o krajach anglojęzycznych - organizowanie wymiany uczniów	Nauczyciele języków obcych wychowawcy	
--	---	--	--

ZADANIE 12. WYCHOWANIE CZYTELNICZO – MEDIALNE			
Zadanie szczegółowe	Sposób realizacji	Odpowiedzialni	uwagi
I. Ćwiczenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji	Nauka posługiwania się komputerem Nauka umiejętnego korzystania z informacji zamieszczonych w Internecie - udział w zajęciach bibliotecznych Udział w zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych wykorzystywanie zdobytych informacji w samodzielnych pracach pisemnych, przekazywanie wiedzy innym	Wychowawcy klas i inni nauczyciele, nauczyciel informatyki, nauczyciele języka polskiego, bibliotekarz	

II. Wspomaganie procesu dydaktycznego szkoły	pomoc wychowawców świetlicy oraz pedagoga szkolnego i panie bibliotekarki w odrabianiu lekcji dzieciom z trudnościami dydaktycznymi tworzenie gazetek ściennych terapia pedagogiczna dla uczniów klas I-III - zajęcia wyrównawcze lub dodatkowe dla uczniów z dostosowaniem wymagań lub chętnych. - konstruowanie IPETów - zajęcia rewalidacyjne - zajęcia korekcyjno – kompensacyjne.	Pedagog szkolny, wychowawcy świetlicy, zaangażowani nauczyciele przedmiotów, nauczyciele terapii pedagogicznej.	
---	--	---	--

ZADANIE 13.
PRZYWIĄZANIE DO KORZENI (REGIONU)

Zadanie szczegółowe	Sposób realizacji	Odpowiedzialni	Uwagi
Rozwijanie potrzeby kontaktu z kulturą i sztuką. Kształtowanie tożsamości narodowej w świetle tożsamości regionalnej	<ul style="list-style-type: none"> - nauka języka ojczystego - nauka języka białoruskiego - przygotowanie zajęć o tradycjach i obyczajach regionalnych - warsztaty Bożonarodzeniowe i Wielkanocne itp. - spotkania twórcami ludowymi - zorganizowanie wyjazdu do TVP Białystok, możliwość rozmowy z osobami, które pamiętają Panią Tamarę Sołoniewicz (warsztaty i i projekcje filmów o tradycjach i obyczajach naszego regionu reż. Tamara Sołoniewicz 	Wychowawcy Świetlicy, wychowawcy klas, Pedagog szkolny zaangażowani nauczyciele	

	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia „Nauka Własnej Historii i Kultury” - szkolny konkurs na „Najpiękniejszy stroik świąteczny: Bożonarodzeniowy”, Bożonarodzeniową kartkę świąteczną, - konkurs na najpiękniejszą kartkę św. Wielkanocnych, Pisanek Wielkanocną, - konkurs na najładniejszą choinkę klasową. - organizowanie wycieczek edukacyjnych, biwaków, - organizowanie wigilii klasowych - spotkania z rodzicami związane z obchodami Dnia Matki i Ojca - w ramach zajęć świetlicowych kultywowanie tradycji rodzimych, - zajęcia kulinarne. - zapraszanie na spotkania z uczniami przy okazji świąt narodowych ludzi zasłużonych dla regionu - zwiedzanie warsztatu tkackiego w Lewkowie, - zwiedzanie tartaku Pana M. Szymaniuka w Siemianówce. - organizowanie warsztatu lepienia w glinie. - sprzątanie grobów - projekty; „Śladami Żydów”. - występy w szkolnych spektaklach i uroczystościach szkolnych - Szkolne koło teatralne „Antrakt” - udział w konkursie recytatorskim „Wiersze dla mojej Ojczyzny” - udział w przeglądach grup kolędniczych 		
--	--	--	--

ZADANIE 14.
WYCHOWANIE EKOLOGICZNE

Zadanie szczegółowe	Sposób realizacji	Odpowiedzialni	Uwagi
<p>Kształtowanie wrażliwości na otaczający świat natury.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Systematyczne dbanie o kwiaty w klasach - konkurs „Nasze bezpieczeństwo” - zagadnienia dotyczące edukacji ekologicznej - Praca koła Ekologicznego „Ekozespół” - konkursy plastyczne i literackie, konkursy z zakresu edukacji ekologicznej - akcje ekologiczne - lekcje biologii - prelekcje ekologiczne na terenie szkoły oraz w ośrodkach edukacji ekologicznej - wycieczki krajoznawcze -obchodzenie dnia ziemi - udział w Akcji zbierania makulatury i butelek PET. zużytych baterii, surowców wtórnych, nakrętek, zużytego sprzętu elektronicznego - akcja „Tropy przyrody” we współpracy z SG, Policją i Nadleśnictwem Browsk - projekty ekologiczne np. „Bioróżnorodność” 		

**ZADANIE 15.
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY I AGRESJI**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
<ul style="list-style-type: none"> • Diagnoza problemu • Prelekcje z psychologiem dyżurującym i pedagogiem; • Prelekcje z Funkcjonariuszami Policji ds. Nieletnich Hajnówce np. „Przemoc w szkole” • Godziny wychowawcze; • Spotkania z rodzicami; • Konkursy plastyczne, literackie i multimedialne; • Biblioteczka dla rodziców zakładka Internetowa; • Warsztaty dla nauczycieli; • Anonimowe ankiety wśród uczniów 	<p style="text-align: center;">Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowa Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, Pedagog szkolny, Wychowawcy świetlicy Wychowawcy klas, Nauczyciele</p>	Na bieżąco	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego
<p style="text-align: center;">Podejmowanie tematyki agresji na poszczególnych przedmiotach według rozkładu materiału: Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agresja i przemoc w mediach ich wpływ na psychikę • Zasady akcji i reakcji • Drapieżnictwo wśród zwierząt jako forma agresji umożliwiające przetrwanie w warunkach naturalnych • Agresja jako forma buntu niezgody na zło w literaturze • Konflikty na przestrzeni wieków • Przeciwdziałamy agresji na zajęciach wychowania fizycznego 	<p>Nauczyciel WOS- u.</p> <p>Nauczyciel biologii</p> <p>Nauczyciel języka polskiego</p> <p>Nauczyciel historii</p> <p>Nauczyciele wychowania fizycznego</p>	Na bieżąco	
<p>Konsekwentne egzekwowanie zapisów w Statucie i Regulaminach szkoły</p>	Wychowawcy klas	Cały rok	

Praca indywidualna z uczniem oraz w grupach wsparcia	Pedagog szkolny Psycholog dyżurujący	Praca wg potrzeb	
Akcje typu „Agresji i przemocy mówimy NIE”	zaangażowani nauczyciele pedagog szkolny	Cały rok	
Programy profilaktyczne „Szkoła dobrego wyboru”, „znajdź właściwe rozwiązanie” itp.	Pedagog szkolny, Nauczyciel wspomagający	Na bieżąco	Wg scenariuszy opracowanych przez Instytucje wspierające działania profilaktyczne w szkołach.
Mediacje rówieśnicze	Wychowawcy Pedagog szkolny	Według potrzeb	
„Kontrakty” uczeń – nauczyciel Uczeń – uczeń Uczeń - Szkoła - rodzic	Wychowawcy Pedagog szkolny		
Lokalny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Narewka opracowany przez psychologa gminnego oraz Zespół Interdyscyplinarny	Kadra pedagogiczna, Urząd Gminy, GOPS, GKRPA, GOK, Policja, SG, PCPR i inne instytucje zaangażowane w pracę na rzecz dzieci	Na bieżąco	
Konsekwencje przewidziane w punktowym systemie oceny zachowania	Kadra pedagogiczna	Na bieżąco	
Współdziałanie w grupie jako w zgranym zespole podczas zajęć pozalekcyjnych (koła zainteresowań, zajęcia świetlicowe)	Opiekunowie kół, wychowawcy świetlicy szkolnej	Cały rok	

Udział uczniów w programie przeciwdziałania zachowaniom antyspołecznym „Dramat i tragedię pozostaw teatrowi”	Opiekunowie projektu	X - III	
Spotkania indywidualne z rodzicami uczniów zagrożonych zjawiskiem przemocy i agresji	Wychowawcy klas, Pedagog szkolny, Dyrekcja	Praca wg potrzeb	
Uczestnictwo szkoły w ogólnopolskich Programach profilaktycznych „W Sieci”- realizacja Kampanii „Stop Cyberprzemocy”, „Sieciaki”, „3,2,1, Internet”, „Wyloguj się do życia”, „Media i młodzi włącz się” itp.	Pedagog szkolny zaangażowany nauczyciel	Według potrzeb Cały rok	Praca wg scenariusza kampanii „Stop cyberprzemocy” oraz Sieciaki.pl
Działalność „Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego” w gminie Narewka – praca z rodzinami z założonymi Niebieskimi Kartami	Członkowie tworzący ZI (pedagog szkolny, Policja, SG, kurator, pielęgniarka środowiskowa, pracownicy socjalni)	Na bieżąco oraz w sytuacjach kryzysowych	
Konstruowanie pism do Sądu ds. Nieletnich i Rodziny dot. wglądu w sytuację rodziny. Współpraca z kuratorami	Dyrekcja, Pedagog szkolny wychowawcy	Według potrzeb	

**ZADANIE 16.
PRZECIWDZIAŁANIE UŻYWANIU ŚRODKÓW UZALEŻNIAJĄCYCH**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
<ul style="list-style-type: none"> • Diagnoza problemu; • Godziny wychowawcze; • Spotkania z higienistką szkolną • Zajęcia z nauczycielem biologii; • Konkursy, projekcje filmów, wywiady; • Ulotki i plakaty 	Pedagog szkolny Higienistka szkolna Nauczyciel biologii Wychowawcy klas, zaangażowani nauczyciele	Wg programu higienistki szkolnej, podczas ogólnopolskiej akcji „Zachowaj trzeźwy umysł” IV-VI	Gotowe scenariusze u pedagoga szkolnego

<ul style="list-style-type: none"> • Prelekcje z pedagogiem • Spotkanie z przedstawicielem Policji; • Spektakl Teatru Profilaktycznego; • Warsztaty dla nauczycieli 	Pedagog szkolny Przedstawiciel Policji	IV-XI w danym roku szkolnym	
Udział uczniów w programie przeciwdziałania zachowaniom antyspołecznym „Dramat i tragedię pozostaw teatrowi”	Opiekunowie projektu	X - III	
Tworzenie i aktualizowanie szkolnego dokumentu zawierającego procedury postępowania wobec uczniów łamiących zasady abstynencji „Szkolny program poprawy frekwencji”	Dyrekcja szkoły Zespół Wychowawczy Pedagog szkolny	Na bieżąco	
Prelekcja dla rodziców na temat uzależnień, udzielanie wsparcia rodzicom uczniów zagrożonych uzależnieniem. Zakładka internetowa - Rodzic	Pedagog szkolny specjalista terapeuta uzależnień	Spotkania z rodzicami	
Praca indywidualna z uczniem zagrożonym uzależnieniem	Pedagog szkolny, Wychowawca	Praca wg potrzeb	
Udział uczniów w programie „Znajdź właściwe rozwiązanie” – profilaktyka antynikotynowa	Pedagog szkolny, higienistka szkolna	Na bieżąco	VI-VIII
Współpraca szkoły z instytucjami odpowiedzialnymi za profilaktykę i leczenie z uzależnień	Pedagog szkolny, Gmina	Praca wg potrzeb	
Program „Szkoła dobrego wyboru” – uzależnienia i dopalacze	Pedagog szkolny	Na bieżąco	VI-VIII

ZADANIE 17.
PRZECIWDZIAŁANIE WCZESNEJ INICJACJI SEKSUALNEJ

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
<p>Zajęcia z wychowania do życia w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naturalne planowanie rodziny; • Antykoncepcja; • Choroby przenoszone drogą płciową • Cykl miesięczkowy • Rozmowy z uczniami na tematy dotyczące różnych obszarów seksualności 	<p>Nauczyciel wychowania do życia w rodzinie, higienistka szkolna</p>	<p>Wg planu pracy nauczyciela wychowania do życia w rodzinie</p>	
<p>Zajęcia z religii ewentualnie etyki gdyby byli chętni uczniowie na tego rodzaju przedmiot.</p>	<p>Nauczyciel religii, etyki</p>	<p>Wg planu pracy nauczyciela religii i etyki</p>	
<p>Rozmowy indywidualne z uczniem</p>	<p>Pedagog szkolny, wychowawcy</p>	<p>Praca wg potrzeb</p>	

ZADANIE 18.
PRZECIWDZIAŁANIE PRÓBOM SAMOBÓJCZYM I ZACHOWANIOM AUTOAGRESYWNYM

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
<p>Edukacja kadry pedagogicznej z zakresu problematyki samobójstw i autoagresji</p>	<p>Pedagog Osoba prowadząca psycholog dyżurujący</p>	<p>Spotkania z zespołami wychowawczymi</p>	<p>odbyte</p>
<p>Opracowanie algorytmów reagowania kryzysowego w sytuacji podejrzenia zagrożenia próbą samobójczą, wystąpienia próby samobójczej lub samobójstwa - zamieszczone na stronie Internetowej.</p>	<p>Dyrekcja, Psycholog dyżurujący, pedagog, nauczyciele, wychowawcy</p>	<p>Spotkania z zespołami wychowawczymi</p>	<p>Są na stronie szkolnej</p>

Rozmowy indywidualne z uczniem (ocena zagrożenia próbą samobójczą)	Pedagog szkolny, Psycholog dyżurujący	Praca wg potrzeb	
Zajęcia profilaktyczne z uczniami poświęcone sposobom radzenia sobie w trudnych sytuacjach.	Pedagog szkolny, wychowawcy	Wg planu pracy wychowawców	

ZADANIE 19.
OPIEKA NAD UCZNIAMI W TRUDNEJ SYTUACJI MATERIALNEJ

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Pomoc w uzyskiwaniu informacji o instytucjach wspomagających ubogie rodziny	Urząd Gminy Pedagog szkolny	IX, Na bieżąco	
Opieka nad uczniami ubiegającymi się o stypendia szkolne, sportowe i naukowe	Dyrekcja Pedagog szkolny	IX i I w danym roku szkolnym	
Zbiórki żywnościowe lub materialne dla osób najbardziej potrzebujących	GOPS, Pedagog szkolny, Wychowawcy świetlicy, zaangażowani nauczyciele, Samorząd Uczniowski	Praca wg potrzeb	
Współpraca z fundacjami np. „Bank Żywności”, „Eleos”, „Pajacyk” itp.	Opiekunowie koła wolontariatu		
Pomoc finansowa dla uczniów w trudnej sytuacji losowej	Rada Rodziców Pedagog szkolny	Praca wg potrzeb	

**ZADANIE 20.
WSPÓŁPRACA SZKOŁY Z RODZICAMI**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Spotkania wychowawców klas z rodzicami	Wychowawcy klas	Wg harmonogramu	
Spotkania indywidualne z rodzicami	Pedagog szkolny, Psycholog dyżurujący, Dyrekcja Wychowawcy nauczyciele	Praca wg potrzeb	
„Akademia dla rodziców” Spotkania ze specjalistami z zakresu danego tematu	Pedagog szkolny, Poradnia PP w H-ce Wychowawcy klas, Higienistka szkolna, specjalista terapeuta uzależnień	Wg harmonogramu spotkań	
Proponowanie rodzicom wizyty w Poradniach Specjalistycznych celem diagnozy pogłębionej. Poradnie Psychologiczno- pedagogiczne	Wychowawcy Pedagog szkolny	Na bieżąco	
Ustalenie procedur kontaktów rodziców ze szkołą	Dyrekcja	Wrzesień 2016	

**ZADANIE 21.
WSPÓŁPRACA SZKOŁY Z INSTYTUCJAMI ZAJMUJĄCYMI SIĘ PROFILAKTYKĄ**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
Współpraca z Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Hajnówce	Pedagog szkolny, Dyrekcja	Praca ciągła	Tel: 085 682-23-05 085 682-37-00

Współpraca z Powiatową Komendą Policji w Hajnówce	Pedagog szkolny, Dyrekcja	Praca ciągła	Tel: 683-33-19 601- 058-839
Współpraca z pedagogami i psychologami Zespołów Szkół w Hajnówce i Michałowie	Pedagog szkolny, Dyrekcja	Praca ciągła	
Współpraca z Urzędem Gminy w Narewce	Dyrekcja, Pedagog szkolny,	Praca ciągła	Tel: 0-85- 682- 98-80
Współpraca z Posterunkiem Policji w Narewce	Pedagog szkolny,	Praca ciągła	Tel: 85-685- 80-69 969-431-849
Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Narewce	Pedagog szkolny, wychowawcy	Praca ciągła	Tel: 0 85 682 98 89
Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, z Punktem Interwencji Kryzysowej w Hajnówce	Pedagog szkolny,	Praca ciągła	Tel: 085- 682- 36-42
Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym	Członkowie ZI	Wg potrzeb nie rzadziej niż raz na pół roku.	Kontakt ze szkołą w Narewce
Współpraca z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Hajnówce	Pedagog szkolny	Praca ciągła	Tel: 085 6822809

**ZADANIE 22.
POSZERZANIE WIEDZY NAUCZYCIELI W RAMACH PROFILAKTYKI**

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
<p>Warsztaty i szkolenia w zakresie profilaktyki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia prowadzone przez Powiatową Poradnię Psychologiczno- pedagogiczną • Spotkania ze szkoleniowcami • Spotkania z przedstawicielami Policji • Warsztaty organizowane przez CEN i inne ośrodki szkoleniowe 	<p style="text-align: center;">Dyrekcja Pedagog szkolny, Osoby prowadzące</p>	<p style="text-align: center;">Wg harmonogramu spotkań</p>	

9. EWALUACJA SZKOLNEGO PROGRAMU

Ewaluacja to ocena skuteczności i wartości programu. Są to wszystkie te procedury, które mają wykazać, czy osiągnęliśmy zamierzony cel posługując się wybranymi instrumentami.⁵

Ewaluacja działań w ramach Szkolnego Programu odbywać się będzie w trakcie posiedzeń Rady Pedagogicznej, Spotkań Zespołu Wychowawczego, na podstawie zestawień informacji podsumowujących pracę za dany rok szkolny. Narzędziem diagnostycznym wykorzystywanym do zebrania informacji nt funkcjonowania programu będą ankiety przeprowadzane nie rzadziej niż co trzy lata.

Wynikające z oceny wnioski przekazywane będą do wiadomości uczniom i rodzicom, (Zebrania z rodzicami, Podsumowanie Pracy szkoły, Spotkania z uczniami). Wnioski do dalszej pracy analizowane i zatwierdzane będą podczas prac całej kadry pedagogicznej.

Ocenie poddawane są następujące elementy:

- Realizacja zaleceń zawartych w orzeczeniach Powiatowej Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej oraz innych poradni specjalistycznych;
- Realizacja programu wychowawczo – profilaktycznego
- Realizacja problematyki wychowawczo – profilaktycznej zawartej w planach pracy wychowawców klas;
- Występowanie czynników, rodzajów i przyczyn zachowań ryzykownych;
- Występowanie czynników chroniących;
- Funkcjonowanie pomocy pedagogicznej i psychologicznej;
- Udział nauczycieli w formach szkolenia i doskonalenia zawodowego w zakresie profilaktyki;
- Formy współpracy z rodzicami.

Informacje niezbędne do ewaluacji będą uzyskiwane poprzez:

- Bezpośrednią rozmowę z uczniami nauczycielami i rodzicami;
- Prowadzenie wnikliwej obserwacji sytuacji szkolnej.
- Analizę dokumentacji wewnątrzszkolnej (dzienniki lekcyjne, plany pracy, protokoły, sprawozdania, wnioski);
- Ankietowanie uczniów, rodziców i nauczycieli (ewaluacja wewnętrzna)
- Analizę wyników przeprowadzonych ankiet;
- Wymianę spostrzeżeń i uwag podczas posiedzeń Szkolnego Zespołu Wychowawczego.

⁵ K. Wojcieszek, Wygrać życie, Szkolny program profilaktyki, Kraków 2002

10. LITERATURA:

1. Strona ORE – Materiały do pobrania „Opracowujemy i ewaluujemy program wychowawczo – profilaktyczny szkoły - Z. Gaś, Wiesław Poleszak.
2. Strona ORE – Szkolny Program Profilaktyczny – Monika Baryła – Matejczuk.
3. Materiały edukacyjne zebrane podczas szkolenia organizowanego przez CEN w Białymstoku „Jak konstruować program wychowawczo – profilaktyczny”.
4. Jakub Kołodziejczyk – „Przemoc i agresja w szkole” – wyd. Sophia, Kraków 2004.
5. Helena Smirnowa, „ Jak się zmieniają dzieci w wieku 10- 12 lat”. Edukacja i dialog, 2001, nr 1.
6. M. Simm, E. Węgrzyn – Jonek, Budowanie szkolnego programu profilaktyki, Kraków 2002.
7. J. Szymańska, Programy profilaktyczne, podstawy profesjonalnej profilaktyki, CMPPP, Warszawa 2000.
8. Z. Gaś, Profilaktyka uzależnień, Warszawa 1993.
9. K. Wojcieszek, Wygrać życie, Szkolny program profilaktyki, Kraków 2002.
10. Treści internetowe zaczerpnięte z zasobów ORE.

11.ZAŁĄCZNIKI

Przykładowe ankiety do rozpoznania sytuacji szkolnej.

Ankiety skierowane do uczniów- propozycje

Ankieta dla uczniów kl. II – III

Przeczytaj uważnie zaznacz kółeczkiem właściwą odpowiedź

1. Czy czujesz się bezpiecznie w szkole?

- TAK
- NIE

2. Czy jesteś krzywdzony ? (zaczepiany bity?)

- podczas przerw na korytarzu
- w stołówce
- przy wejściu do szkoły
- w czasie lekcji
- w szatni
- nie jestem krzywdzony

3. Jaki to był rodzaj wyrządzonej krzywdy

- zaczepka słowna
- pobicie
- zabranie twojej własności (np. pieniądze, kanapki)
- groźby
- zmuszanie do przyniesienia pieniędzy
- zmuszanie do przyniesienia innych przedmiotów

4. Do kogo zwracasz się o pomoc w sytuacji zagrożenia?

- do nauczyciela
- do rodziców
- do kolegi/koleżanki

5. Jak reagujesz gdy dzieje się krzywda Twojemu koledze bądź koleżance ?

- nie reaguje
- szukasz pomocy u dorosłej osoby
- sam próbuje pomóc

6. Kto jest dla Ciebie wzorem dobrego zachowania

- rodzice
- nauczyciele
- koledzy/ koleżanki
- inne osoby.

ankieta dla uczniów SP (ankieta dla starszych klas VI- VIII ma pytania zmienione, dostosowane do wieku np. pytanie nr 1. „Był w stosunku do mnie bardzo miły” zmienione na „Był w stosunku do mnie uprzejmy i życzliwy”.

MOJE ŻYCIE W SZKOLE

Drogi Uczniu!

Ankieta, którą masz przed sobą ma nam pomóc zrozumieć, co się dzieje w naszej szkole. Prosimy o zaznaczenie, które z tych rzeczy przytrafiły Ci się w ciągu ostatniego tygodnia w szkole. Bardzo prosimy o szczere odpowiedzi, nie ma odpowiedzi dobrych i złych. Ankieta ma charakter anonimowy! Przyjemnej pracy!

Instrukcja: w odpowiedniej rubryce tabeli postaw krzyżyk.

Dziewczyna

Chłopiec

W ciągu tego tygodnia w szkole inny uczeń:	Wcale	Jeden raz	Więcej, niż jeden raz
1. Był w stosunku do mnie bardzo miły			
2. Próbował mnie kopnąć lub kopnął mnie			
3. Krzyczał na mnie			
4. Obronił mnie przed innymi			
5. Opowiadał o mnie przykre kłamstwa			
6. Powiedział mi komplement			
7. Schował moje rzeczy np. piórniki, ubranie, plecak			
8. Pożyczył mi coś			
9. Przewrócił mnie			
10. Chciał mnie skaleczyć			
11. Podzielił się czymś ze mną			
12. Przezywał mnie			
13. Chciał mnie uderzyć lub uderzył mnie			

14. Wyśmiewał mnie			
15. Powiedział mi ważną rzecz o sobie			
16. Zabrał mi pieniądze			
17. Zniszczył moją rzecz			
18. Pomógł mi w nauce			
19. Źle mówił o mojej rodzinie			
20. Groził, że dostanę od niego			

Dziękujemy!

MOJE ŻYCIE W SZKOLE – KWESTIONARIUSZ DLA NAUCZYCIELA

Po przeprowadzeniu badań w swojej klasie oraz przejrzeniu ankiet i podliczeniu wyników bardzo prosimy o wypełnienie tego kwestionariusza i oddanie go psychologowi lub pedagogowi szkolnemu.

1. Klasa, w której było przeprowadzane badanie:

2. Wychowawca (imię i nazwisko):

3. Liczba uczniów w klasie:

4. Liczba uczniów uczestniczących w badaniu:

5. Liczba uczniów, którzy na niżej wymienione pytania udzielili odpowiedzi „więcej, niż jeden raz”:

Pytanie 2:

Pytanie 3:

Pytanie 5:

Pytanie 7:

Pytanie 9:

Pytanie 10:

Pytanie 12:

Pytanie 13:

Pytanie 14:

Pytanie 16:

Pytanie 17:

Pytanie 19:

Pytanie 20:

7. Jakie są Twoje uwagi po przejrzaniu ankiet wypełnionych przez uczniów?

8. Czy zadawałeś jakieś dodatkowe pytania? Jeśli tak, to jakie?

9. Inne uwagi (np. dotyczące przydatności tych badań, atmosfery w klasie lub innych rzeczy, o których powinniśmy wiedzieć)

